FARAGA GYÖRGY

A MÁSIK IGAZSÁG

Faraga György

A MÁSIK IGAZSÁG

2004.

Ősközösség

A tudomány szerint a mai formájú ember körülbelül 16 ezer évvel ezelőtt jelent meg a földön. Az emberiség első társas együttélési formája az ősközösség volt, amely vérségi, rokoni kapcsolatokon alapult. Maguk közül választották a legrátermettebb vezetőket, törzsfőnököt, öregek tanácsát. Közösen vadásztak, gyűjtögettek, és a zsákmányt is közösen fogyasztották el.

A számukra megmagyarázhatatlan jelenségeket, mint a földrengés, a tűzhányók kitörése, a tengeri szökőár, villámlást, tornádókat, valami láthatatlan természeti erőnek, szellemeknek tulajdonították. Annak érdekében, hogy kibékítsék őket, áldozatokat mutattak be nekik. Az áldozatok eleiben termés vagy áldozati állatok voltak, később azonban már emberi áldozatokra is sor került.

Az ősi közösségi társadalmak szaporodásuk vagy vándorlásaik folytán érintkezésbe kerültek más törzsekkel, amely hol békés együttéléssel, hol a gyengébb leigázásával, állatainak és eszközeinek elvételével és a törzs tagjainak szolgává tételével járt együtt.

Kezdetét vette a rabszolgatartó társadalom kialakulása

Nagyobb hadjáratok, összeütközések után, akiket nem öltek meg, azok rabszolgák lettek. A rabszolgatársadalom kialakulásával létrejött két ellentétes csoport: a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak csoportja. A rabszolgáknak semmilyen jogaik nem voltak, akár meg is ölhették, eladhatták, bármit tehettek velük büntetlenül.

A két nagy ellentétes csoport, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak csoportja valamivel szelídebb formában fennmaradt a feudalista és a jelenlegi kapitalista társadalomban is.

A hiedelmek, majd a később kialakult vallások között voltak igazi hívők, jó szándékúak, de egy részük, akik együttműködtek a kizsákmányolókkal, maguk is azzá váltak. Ezek papjai a templomokban, szószékeken bizonygatták, hogy az uralkodó hatalma, vagy maga az uralkodó Istentől származik, és ezért bármit tesz, azt el kell fogadni, így többek között a rabszolgatartást is. „Minden lélek engedelmeskedjék a felső hatalmasságoknak, mert nincsen hatalmasság csak Istentől, azért aki ellene támad a hatalmasságoknak, az Isten rendelésének támad ellene." (Pál apostol levele a Rómaiakhoz.) Péter apostol első levele 2. r. 18. vers: „Cselédek teljes félelemmel engedelmeskedjenek az uraknak, nemcsak a jóknak és kivételeseknek, de a szívteleneknek is."

Az egyik legnagyobb rabszolgatartó társadalom a Római birodalom volt, amely területileg magába foglalta szinte egész Európát és Észak-Afrika nagy részét is. Az embertelen bánásmód miatt a rabszolgák gyakran fellázadtak, de ezeket aránylag könnyen leverték. Egyszer egy Spartacus nevű rabszolgának sikerült gyors helyi győzelmek után egész hadseregre való rabszolgát felszabadítani úgy, hogy Rómának komoly gondot okozott a leverésük.

Crassus római hadvezér Luicanánál döntő ütközetben megsemmisítő vereséget mért Spartacus 30 ezer fős lázadó seregére. A rabszolgák nagy részét lemészárolták, csak hatezer főt hagytak meg belőlük. Később ezeket a Capuát és Rómát összekötő Via Appia mentén, elrettentésként keresztre feszítették. Ez akkor általános kivégzési módszer volt, semmi köze nem volt a keresztény valláshoz.

A keresztény vallás kialakulása

A kereszténység az egyház hivatalos tanítása szerint Palesztinában keletkezett. Augustus császárok uralkodásának idején (i. e. 14-31.) Palesztina, amely földrajzi helyzeténél fogva hol Egyiptom, hol a mezopotámiai államok, később a Római Birodalom terjeszkedő politikájának függvénye volt, i. e. 568-tól szinte állandó idegen uralom alatt állt.

A Palesztinát lakó zsidó törzsek sohasem adták fel a reményt, hogy visszaszerezzék függetlenségüket. Pompeius római hadvezér (i. e. 63-ban) elfoglalta Jeruzsálemet, Palesztinát pedig Syria provinciához csatolta.

A zsidó nép kettős elnyomás alatt szenvedett, egyrészt saját urai, másrészt a Római Birodalom zsákmányolta ki. A Róma-barát Heródes uralkodása alatt fokozott erővel támadt fel a zsidó nép körében, a szinte egzaltált vágy, a rég várt Messiás után, aki majd megszabadítja a népet a szenvedéstől. Ilyen körülmények között lépett fel a kereszténység megalapítója: Názáreti Jézus. A Jeruzsálemben alakult első keresztény gyülekezetek tagjai kizárólag zsidók voltak, akik szoros kapcsolatban maradtak a vallásos zsidósággal és maguk is megtartották Mózes törvényeit. A legkorábbi keresztény gyülekezetek szociális összetételüket tekintve, szegény hívekből álltak. Az őskeresztények gyűlölték a gazdagokat és az ő hatalmukat megtestesítő Rómát. A zsidó felkelés (i. e. 70-ben) leverése, Jeruzsálem elpusztítása szétszórta a zsidó-keresztény gyülekezeteket. A kereszténység továbbterjesztésének központjai már az első század felében a hellenisztikus gyülekezetek voltak. A biblia is először görög nyelven jelent meg és terjedt el a Római Birodalomban.

Egy-egy terület gyülekezetei közösen vezetőt választottak, ők voltak a püspökök. Róma első püspöke a katolikus tanítás szerint

Szent Péter volt. valószínű, hogy a 64-es római tűzvészt követően, a Néró féle keresztényüldözés áldozata lett. A római püspöknek az egész egyházon belül elsőbbsége Róma vezető szerepéből következett, ő lett a pápa.

Amint a keresztények különváltak az elismert zsidó vallástól, a keresztény vallás tiltott volt, amelyet, mint az államra is veszélyes újítást, hivatalból is üldözték. Az ellentét akkor fajult üldözéssé, amikor általános lett a császárkultusz, amellyel a kereszténység nyíltan szembeszállt, és megtagadta Divenius imperátortól az Istennek kijáró tiszteletet.

A kereszténység és a római rabszolgatartó társadalom egymásra találása. 311. április 30.

I. Constantinus császár 306–337-ben felismerte a kiépülő egyházi szervezetekben rejlő lehetőségeket és a keresztényekkel való kiegyezés útját választotta és államvallássá tette ezt.

Constantinus egyházpolitikájával megnyerte magának a nem keresztény császár keresztény lakosságát és 323-ben, a Chrisopolis melletti csatában legyőzte Liciniust, majd egyesítette az eddig megosztott Római birodalmat.

A püspökségeknek jelentős összegeket, birtokokat ajándékozott, családjában örökletessé tette a monarchiát és utódai uralmát a kereszténységre alapozta. Ezzel indult el a kereszténység hatalmas hódító útjára. Az új történelmi feltételek között kialakulnak a pápává válás lehetőségei. A IV. századtól kezdve a kereszténység eszméje áthatja az egész társadalmat.

A feudalizmus kialakulása

Az időszámítás 5. századától kezdve egyes germán törzsfőnökök önálló államot hoztak létre a Nyugatrómai Birodalom területén.

430. körül megdöntötték Róma hatalmát. Az itáliai félszigeten a nyugati gótok és a szvévek alkottak új államot. Galliában a frankok végeztek a római uralommal. A germán ősközösségi társadalom felbomlása (illetve átalakulása osztálytársadalommá) új gazdaságitársadalmi formációt hozott létre, a feudalizmust.

A papok elérték azt, hogy minden államban a parasztok a termés tizedét az egyháznak szolgáltassák be. A papok arra figyelmeztették a haldoklókat, hogy lelkük üdvössége érdekében, vagyonukhoz mérten, emlékezzenek meg az egyházról. A gazdagok birtokokat ajándékoztak az egyháznak, jobbágysággal és állatokkal együtt. A XIII. században már az európai országok legtöbbjében a megművelt földek egyharmada papi birtok volt. Nem csoda, hogy a papi állások igen kívánatosak voltak, hiszen búsás jövedelmet, és kivételes hatalmat biztosítottak. A főpapi állásokba – néhány kivételtől eltekintve – előkelő családok tagjai kerültek. Sokszor főúri származású, már gyermekkorában magas egyházi funkciót kapott. Így például Estei Hippolitot, Mátyás király feleségének, Beatrixnek rokonát 6 éves korában esztergomi érsekké, Magyarország főpásztorává nevezték ki. Medici Giovannit 13 éves korára bíborosi rangra emelték. A Tuosculuni grófi család egyik tagja még 20 éves sem volt, amikor IX. Benedek néven elfoglalta a pápai trónt. Megindult a harc a pápai trón megszerzéséért, legalább 14 pápát gyilkoltak meg vetélytársai. XXII. János pápa egyik püspökét a világi hatóságokkal kivégeztette, kívánságára elevenen megnyúzták.

Az egyház Istentől elrendeltnek, és öröknek tüntette fel a feudális intézményeket, elsősorban a jobbágyságot. A hívők közül sokan megbotránkoztak és elfordultak az egyház tanításaitól. Azt állították, hogy Krisztus tanait az idők folyamán eltorzították, és vissza kell térni az őskeresztények egyszerű, jámbor hitéhez és szokásaihoz. A fényűzést bűnnek tekintették, ezzel pálcát törtek az egyházi és világi nagyurak felett. Ezért sokféle vallási mozgalom

és irányzat született a középkor idején. Néhol még az urak közül és az alsópapságból is csatlakoztak az egyház által szektának nevezett irányzatokhoz. Ettől kezdve az egyház nyíltan helyesli az eretnekek kiirtását, sőt – ezt a világi hatóságoktól meg is követeli.

Aragónia királya II. Péter, törvénykönyvben elsőként szögezte le, hogy az eretnekséget tűzhalállal kell büntetni. I. Leó pápa (461.) szerint mindent el kell követni az eretnekek megtérítésére, de ha megmaradnak álláspontjuknál, ki kell irtani őket. III. Ince pápa keresztes hadjáratot indított Franciaország Provance „fertőzött" vidéke ellen, ahol ezrével hányták kardélre a lakosságot.

Inkvizíció

A pápa az általa eretneknek nevezett vallási csoportok megbüntetésére, Don Fernando Nino de Guevara spanyol bíborost bízta meg egész Európában, hogy harcoljon az eretnekség, az ördöggel cimborálókkal szemben.

A főinkvizítornak joga volt bármely országban ellenőrizni és irányítani az inkvizíciót. Az volt az elve, hogy jobb, ha száz ártatlan is büntetést is szenved, minthogy egy eretnek is büntetlenül maradjon

V. Kelemen pápa dekrétuma nyíltan kimondja, hogy a vallomásokat rendszeres kínzással, táplálék és fekhely megvonásával kényszerítsék ki. A kínzókamrában az áldozatot meztelenre vetkőztették, majd hátrakötözött kezénél fogva a mennyezetre erősített csigáról lelógó kötéllel felhúzták. Ha nem vallott, hogy az ördöggel cimborál, ha nem vonta vissza nézeteit, sulykokat akasztottak a lábára, miközben korbáccsal verték, és testét tüzes vassal égették. A kínzás alsó határa 14 év volt, de 7-8 éveseket is megkínoztak. Ha nem vallott azért, ha vallott azért a máglyán

karóhoz kötötték őket és a papok egészen a máglyáig kísérték őket.

Rómában máglyára került a nagy gondolkodó Giordano Bruno. Megjárta az inkvizíció börtöneit Galilei is, a mechanika megalapítója.

1517-ben Luther Márton Wittenbergben kiszögezte a híres 95 pontját, amely tartalmazta azokat a változásokat, amelyeket az egyházban szükségesnek tartott.

1562-ben Franciaországban egyszerre 50 hugenottát (protestánst) öltek meg, ami 26 évig tartó vallásháborúhoz vezetett.

Az inkvizíció nem tudta egészen eltiporni a parasztság ellenállását sem. 1437-ben hatalmas parasztfelkelések robbantak ki. A boszorkányhisztéria egyik legnagyobb és legutolsó fellángolása a Massachusetbeli Salemben volt 1692-ben. 1669-ben szörnyű vérengzés volt a svédországi Morában folytatott boszorkánypert követőben.

A boszorkányüldözések csak a XVIII. század kezdetén szűntek meg.

A kapitalizmus térhódítása

A XVIII-XIX. század fordulóján Európa államai a feudalizmusból a kapitalizmusba való átmenet különböző fokán álltak. Angliában (1649), Franciaországban (1789), továbbá Németalföldön, Belgiumban és Svájcban a hatalmat meghódító burzsoázia, – még ha számottevő is a különbség, a kompromisszummal végződő Angol polgári forradalom és a radikalizmusában is nagy Francia forradalom között – szétzúzta a hűbéri viszonyokat, és fokozatosan a maga képére gyúrta a világot.

A XIX. század elején Nyugat-Európában (bizonyos fáziseltolódással) fokozatosan kifejlődött a tőkés termelési mód, megszületett a kapitalizmus.

A magyar társadalom gazdasági berendezkedése

Hazánkban a honfoglalás után a Kárpát medencében országnyi, külön igazgatási egységek jöttek létre, élükön a még magukat a honfoglalásból eredeztető törzsfőkkel, akik uralkodóként rendelkeztek az adott területen lakó népességgel és azok terményeivel. István évtizedekig tartó harcokban felőrölte a törzsfők uralmát. Először Koppányt, a Dél-Dunántúl urát, majd nagybátyját, Gyulát, Erdély urát, végül Ajtonyt, a Tiszántúlon.

1000-ben István koronát kért a pápától és királlyá koronáztatta magát. Ettől kezdve a magyarok fejedelméből minden földi hatalomtól független, csak Istennek elszámolni köteles király lett.

A magyar társadalom a honfoglalás korából származóan „jogilag' két csoportra oszlott: szabadokra és szolgákra. Szabadnak számítottak mindazok, akik a Kárpát-medencébe érkező, hét törzs valamelyikébe tartoztak. Szolgák és leszármazottaik azok, akiket még, mint nomádokat hódítottak meg, vagy harcokban foglyul ejtettek, vagy a Kárpát-medencében találtak. A szabadok legnépesebb csoportja a parasztság, kenyérgabonát, kölest, árpát termesztettek. sok állatot, marhát, birkát, kecskét és nagyszámú lovat tartottak. Ők a várbirtokhoz tartozó földeken dolgoztak, és szállásadót fizettek a királyi várnak. Terményük tizedével és kettőötvenkettő napi személyi munkával tartoztak az egyháznak. A XII. századtól egyenes adót fizettek. Így terményük mintegy harmincöt százalékát adták oda. Ebből üzemelt a helyi és részben az állami adminisztráció, az egyházszervezet és a hadsereg. A

szolgák uraik tulajdoni hatalma alá tartoztak és vagyontárgynak számítottak, akár a föld vagy az állatállomány. István templomokat építtetett, bőkezűen gondoskodott az új egyházak ellátásáról. Birtokokat és népeket adományozott fenntartásukra és a tizedszedés elrendelésével rendszeres jövedelmet biztosított a számukra.

Magyarországon 1350–1400 körül alakult ki az igazi feudális nagybirtokrendszer, amely változó tulajdonosokkal 1945-ig az ország nagybirtok-túlsúlyát adják.

Az egyház és a nagybirtok szorításában vergődő parasztság felkeléseket szervez, részben a jobbágyok szabad költözködési jogáért, részben a papi tizedek kegyetlen behajtása ellen.

Budai Nagy Antal vezetésével 1437-ben Erdélyben parasztfelkelés tört ki, 1514-ben Dózsa György vezette a felkelést, amelyet iszonyú megtorlások követtek. Dózsát tüzes trónon megégették, a résztvevők közül sokakat karóba húztak, vagy végtagjaikat kiszaggatták, nyelvüket kivágták, és egyéb válogatott kínzásoknak vetették alá. Dózsa alvezéreit kényszerítették, hogy Dózsa sütött húsából harapjanak.

1848. tavaszán az áprilisban hozott törvények kimondták a jobbágyviszonyok megszüntetését, szabaddá tették a munkaerőt, Magyarország alkotmányos monarchia lett, a végrehajtó hatalmat a helytartótanácstól a parlamentnek felelős kormányzat vette át.

A forradalmat leverő, győztes Habsburg abszolutizmus véresen megbosszulta a magyar politika önállósulási törekvéseit. Elakadt a jobbágyfelszabadítás is.

Az 1867-es kiegyezés nyugati típusú alkotmányos monarchia kiépítését kezdte meg a Habsburgok uralta országokban. A kiegyezés visszaállította az 1526. után szerzett megyei államhatárokat.

A kapitalizmus fejlődésnek indult. 1867. és 1873. között a bankok és pénzintézetek száma 80-ról 637-re növekedett. A befektetett pénzek nagyobb része a századfordulóig külföldi eredetű. Az 1870-es évektől kialakul a magyar nagytőke, részben az Európából Magyarországra áttelepült és elmagyarosodott, részben a hazai üzleti életben felnövekvő zsidó és német tőkésekből. 1945-ig e családok a legnagyobb ipari üzemek és bankok tulajdonosai.

A nagykiterjedésű országban modernizálódnak a regionális központok. Egyesül Buda és Pest és az ország adminisztratív gazdasági és kereskedelmi központjává emelkedik.

A falvak állapota sajnos, több évszázados elmaradottságot mutatott. Az ország lakosságának viszont a 60%-a falun élt. Magyarország tehát 1945-ig félkapitalista, félfeudális ország volt. Az 1930-as évek vége felé pedig már a fasizmus is kezdett teret nyerni.

Az 1881. III. tc. alapján a régi zsandárság mintájára fokozatosan létrejön az egységes, az országra kiterjedő karhatalmi szervezet: a csendőrség. A csendőrség elsősorban a vidék rendjét vigyázta. A városoknak saját rendőrségük volt.

A csendőrség politikai funkciója részben a választások idején, az irányított rendfenntartás révén érvényesült. Máskor, a parasztmegmozdulások idején, azok gyors leverésében és a „fenyegető jelleget" öltő munkás gyűlések felügyeletében mutatkozott meg.

A XIX. század végétől már elég gyakran eldördülő sortüzek, majd később a zsidók, cigányok, baloldaliak vagonokba terelése, haláltáborokba gyűjtése tették emlékezetessé őket. Mégis a mai magyar kapitalizmust képviselő kormány azonosulni tudott a módszereikkel, olyannyira, hogy még szobrot is emeltek az emlékezetükre. A nagybirtokon végzett 15-16 órás embertelen munka feltételeinek javítása és a napszámbér emelése érdekében 1890. május elsején több alföldi településen is tüntető megmozdulásokra került sor, az agrárproletárok részéről. Az odavezényelt

csendőrök sortüze több mint száz embert sebesített meg. Május másodikán és harmadikán Békéscsabán volt hasonló tüntetés, ahol a sortűznek halálos áldozatai is voltak. Hosszan lehetne sorolni az aratósztrájkoktól a különböző bérharcokig azokat az eseményeket, amelyeket a csendőrség fojtott vérbe.

Az első világháború

1914. május 28-án Szarajevóban meggyilkolták Ferenc Ferdinánd trónörököst és feleségét. Az Osztrák-Magyar Monarchia hadat üzent Szerbiának. Németország csatlakozott a Monarchiához. II. Vilmos német császár azt ígéri, hogy mire lehullanak a levelek, hazajönnek a katonák. A villámháborúból világháború lett. 1914. augusztus elsején Németország hadat üzen Oroszországnak, augusztus 3-án pedig Franciaországnak. Augusztus 4-én Anglia hadat üzen Németországnak, augusztus 23-án Japán csatlakozik az Antanthoz, hadat üzen Németországnak. November 12-én a törökök hadüzenet nélkül megtámadják az oroszokat. Románia várakozó álláspontón van, majd 1916. augusztus 16 és 17-én titkos szerződést köt az Antanttal, melyben Magyarország keleti felét, a Kárpátoktól a Tiszáig, Makó–Mátészalka vonalától nyugatra eső részeket kivéve, Romániának ígérték. Augusztus 27-én Románia hadat üzent, és még akkor éjjel megkezdték az átkelést a védtelen Kárpátokon át Erdélybe. 1917. április 6-án az USA is belépett a háborúba az Antant oldalán.

1918. január

A háború okozta nyomor és a nagyszámú embervesztesség miatt az Osztrák-Magyar Monarchia területén többszázezres tömegeket megmozgató sztrájkokra és tüntetésekre kerül sor. Az

MSZDP január 13-án a fővárosban és több vidéki városban tüntetéseket szervezett a háború befejezését követelve.

Közben 1917. november 7-én Oroszországban kommunista forradalom tört ki. Az 1917. februári polgári forradalomban hatalomra jutott Kerenszkij kormány számos kudarca és háború okozta szenvedések folytatódása, az életkörülmények romlása miatt a tömegek a fegyveres felkelést választották. 1917. november 7-én (október 25-én) Pétervárott magukhoz ragadták a hatalmat a Lenin vezette bolsevista párt tagjai és támogatói.

Őszirózsás forradalom a fővárosban

1918. október 23-án éjjel, a Wekerle kormány lemondása után, határozták el a budapesti ellenzéki és politikai erők, a Károlyi-párt, a radikális párt és a szociáldemokrata párt képviselői a Nemzeti Tanács megalakulását. A Nemzeti Tanács mellett sorra alakultak a Diák Tanács, munkástanácsok, katonai tanácsok.

A széles alapokon szerveződő tanács, melynek vezetője Károlyi Mihály gróf lett, október 26-án hozta nyilvánosságra 12 pontos programját, amely követelte a fennálló parlamenti és kormányzati rendszer eltávolítását, a háború azonnali befejezését, Magyarország teljes függetlenségét, a német szövetség felbontását, új választások kiírását, az általános és titkos választójog alapján, illetve demokratikus szabadságjogokat. A nemzetiségieknek, az önrendelkezés jogát ígérte a Program abban a reményben, hogy így biztosítható lesz Magyarország integritása. A parasztság számára nagyszabású földreformot helyezett kilátásba, szociálpolitikai reformokkal kívánt javítani a munkásság és a hazatérő katonák helyzetén.

A Nemzeti Tanács ellen kormánynak nyilvánította magát. 1918. október 30–31-én győzött az őszirózsás forradalom. A pesti utca,

akárcsak a vidéki közhangulat és a sajtó nagy része, október utolsó napjaiban már a magyar Nemzeti Tanács mellé állt. Október 30-án délelőtt a budapesti rendőrség testületileg szintén a Nemzeti Tanács mellé állt.

November 16-án összeült az országos testületté bővített Magyar Nemzeti Tanács. Tagjai a központi és vidéki tanácsok képviselői voltak. Felolvasták a Magyar Nemzeti Tanács és a kormány által előkészített határozat-tervezetet, első cikkelye szerint: **„Magyarország minden más országtól független, és önálló népköztársaság".**

A népköztársaság kikiáltását óriási tömeg ünnepelte a parlament előtt. 1919. januártól Károlyi Mihályt a Magyar Népköztársaság elnökévé választották. Károlyi gróf létére nem szégyellte a népet, a mai uraink már nem ismerik ezt a szót: nép, ezt a szót már törölték a szótárukból. Ma Magyar Köztársaság van, a népnek nem sok a beleszólása, legfeljebb a választásokon szavaz arra, – az egyébként egyforma jobboldali pártra – amelyik legjobban el tudja hitetni, hogy az ő érdekeit képviseli.

E kis kitérő után folytatom a történelmi sorrendet.

November 24-én megalakult a Kommunisták Magyarországi Pártja.
Budapesten több, a szociáldemokrata párt vezetésétől balra álló csoport működött, „orosz módra", a forradalom szocialista irányba való továbblépését követelték.

Ellenzéki szociáldemokraták, a szindikalisták, a párton kívül álló forradalmi szocialisták, a szakszervezeti bizalmiak jelentős része, a külön szervezkedő mérnökök és ipari tisztviselők, valamint más, jobbára szintén értelmiségi csoportok, november közepén egy új politikai szervezet létrehozásáról tárgyaltak.

Kun Béla november 17-én érkezett haza azzal az eltökélt szándékkal, hogy létrehozza a bolsevik mintájú forradalmi pártot. November 24-én egy budapesti városmajori lakásban az Oroszországból hazatért volt hadifoglyok, valamint a fentebb említett csoportok képviselői kimondták a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulását.

December 7-én megjelent a Vörös Újság, amely közhírré tette az új párt létrejöttét. Az „Osztályharc" című vezércikk meghirdette a kommunista program lényegét: a kapitalizmus megérett a bukásra, ezért elérkezett a proletárforradalom és a szocializmus megvalósításának ideje.

A bérek nem követték a pénzromlást és az árak emelkedését. Nehezítette az életkörülményeket az élelmiszer, a ruházat és a tüzelőhiány. 1918–19. fordulóján mind hangosabbá vált az elégedetlenség. Egyre többen vélték úgy, hogy a munkások maguk sokkal hatékonyabban működtetnék az ipart mint a tőkések. Számos üzemben munkástanácsok alakultak, megkezdődtek a gyárfoglalások.
A kormány számára a legfőbb gondot az MKP tömegbefolyásának növekedése okozta. Január 23-án a belügyminiszter rendőri intézkedésre kapott felhatalmazást a kommunisták ellen. Előző napon a Népszava székháza előtt, a munkanélküliek tüntetése folytán, lövöldözés történt. A kormány a kommunistákat okolta. Az MKP vezetőinek többségét letartóztatták, és a gyűjtőfogházba szállították.

A MOVE (Magyar Országos Védegylet) és az ellenforradalom.

1918. őszén a leszerelés, az államrendszer okozta változások következtében 8000 aktív és 40 000 tartalékos tiszt egzisztenciája

vált bizonytalanná. A MOVE az érdekvédelmen kívül a „magyar katonai szellem" ápolását is feladatává tette. A MOVE 1919. január 19-én tartotta közgyűlésén Gömbös Gyula vezérkari századost választotta elnökévé. Vezetése alatt az egyesület az új rendszer megdöntésére irányuló ellenforradalmi beállítottságú katonai szervezet központjává vált. Február 22-én Böhm Vilmos szociáldemokrata hadügyminiszter betiltotta működését. 1919. őszétől azonban felújította a működést, mint széles társadalmi alapokra építő szocialista militarista antikommunista szervezet.

A proletárdiktatúra bevezetése

1919. március 21-én több megyében és városban a munkástanácsok lemondatták a polgári pártokhoz tartozó kormánybiztos főis-pánokat és helyükre szociáldemokratákat ültettek. Somogyban és Tolnában a munkástanácsok (direktórium) intézőbizottsága vette át a vezetést. Somogyban és Pest megyében megkezdődött a nagybirtokok elfoglalása, az uradalmi cselédség termelő szövetkezeteket alakított. A szociáldemokrata párton belül sokan ke-resték a kommunistákkal való kibékülés útját. Válaszul Kun Béla március 11-én kijelentette, hogy az együttműködésnek, illetve egyesülésnek alapvető feltétele a Tanácsköztársaság és a proletárdiktatúra elfogadása.
A következő napokban tárgyalások kezdődtek a gyűjtőfogházban az MKP és az MSZDP budapesti munkástanácsával és az üzemi bizalmiak között. Első lépésként megállapodtak abban, hogy a fővárosi munkásság március 23-án fegyveres tüntetést rendez a kommunisták kiszabadítására. A csepeli munkásság március 18-án nagygyűlésen követelte a választási előkészületek félbehagyását és a proletárdiktatúra kikiáltását.

Ebben a zaklatott légkörben adta át március 20-án Vix alezredes, az Antant budapesti katonai missziójának a párrizsi békekonfe-

rencia február 26-ai határozatát tartalmazó jegyzéket Károlyinak. Károlyi még aznap délután minisztertanácsi ülésen javasolta a jegyzék elutasítását és tiszta szociáldemokrata kormány megalakítását, amely mellett megtartaná a köztársasági elnök tisztségét is.

Március 21-én reggel Csepelen, a fontosabb üzemek bizalmijai, a katonatanács és a két munkáspárt képviselői elhatározták a főváros stratégiai pontjainak elfoglalását, ami meg is történt. Délelőtt tíz órakor az MSZDP vezetője Böhm Vilmos javaslatára döntött a KMP-vel való egyesülésről, a hatalom átvételéről és a Vix-jegyzék visszautasításáról. Kora délután a gyűjtőfogházban aláírták az egységokmányt.

A Vöröshadsereg létrehozása

Április 19-én a forradalmi kormányzótanács e napon hozott rendelete értelmében a Vöröshadsereg a szervezett munkásságból toborzott önkéntesekből jött létre. A személyi állomány április végére elérte a 70 000 főt. Bevezették a politikai megbízott intézményét is. A komisszárok szerepe azonban a szovjet orosz hadseregétől eltérően alárendelt maradt.

A hadsereg létszáma június elejére elérte a 200 000 főt. Még május első napjaiban a tanácsállam vezetői a honvédő háború folytatására, harcba szólította a fővárosi munkásságot, az újjászervezett Vöröshadsereg 1919. május 10-én meghátrálásra kényszerítette a Salgótarján ellen támadó csehszlovák csapatokat. A harmadik hadtest csapatai bevonultak az iparvidék központjába, visszaverték a május 23-án megindult csehszlovák ellentámadást, valamint megakadályozták a román hadsereg átkelési kísérletét a Hernád folyón. A kormányzótanács és a vezérkar elhatározta, hogy hadműveleteket indít az északi frontra, melynek célja: először a cseheket megverni és aztán a Tiszán átkelve a román

haderő ellen fordulni. A magyar haderő május 30-án lendült támadásba. Június 6-áig elfoglalta Kassát, június 9-én Eperjest, június 10-én Bártfát, és Galícia határán állott. Június 7-én a párizsi konferencia munkáját és az Antant politikáját irányító legfelső tanács (Clemenceau, Orlando, Wilson stb.) megvitatta a Csehszlovák hadsereg veresége nyomán kialakult helyzetet. Clemenceau, mint a konferencia elnöke, június 7-én a tanács kormányhoz intézett jegyzékben követelte a Felvidéki támadás azonnali beszüntetését. Június 13-án újabb jegyzékben felszólította a kormányzótanácsot, hogy június 18-áig vonja vissza csapatait. Ígéretet tett azonban arra, hogy a román csapatokat abban a pillanatban kivonják a Tiszántúlról. Kun Béla válaszjegyzékben kifejezte a Tanácskormány hajlandóságát a tárgyalásokra, de a határok elfogadása elől kitért.

A kormányzótanács elrendelte a visszavonulást a felvidékről, a szlovák lakta területekről, de a román kormány bejelentette, hogy csapatai a Tiszántúlon maradnak. Júniusra nyilvánvalóvá vált, hogy az Antant nem teljesíti ígéretét, a román hadsereg nem húzódik vissza a román-magyar határ mögé. Június 20-án megindult a Vörös Hadsereg tiszai támadása. A kezdeti sikerek után a román hadsereg megindította az ellentámadást.

Június 30-án a román csapatok Szolnoknál, a következő napon pedig Kiskörénél átkeltek a Tiszán. Akkor árulásról beszéltek, de ez a mai napig nincs tisztázva. Állítólag a II. Székely Hadosztály tisztjei féltek attól, hogy a Vöröshadsereg győzelme esetén a Tanácsköztársaságban elveszítik erdélyi birtokaikat, ezért árulást követtek volna el. Két irányból is nyitva állt az út a főváros felé. A forradalmi kormányzótanács utolsó ülését augusztus 1-jén tartotta. A többség úgy ítélte meg, hogy a helyzet reménytelen. Feleslegesnek ítélték a további véráldozatokat. A tanácskormány lemondott, és ez a proletárdiktatúra feladását jelentette. Kun Béla és más népbiztosok Ausztriában kaptak menedékjogot. A

románok megszállták Budapestet. Még augusztus 1-én a budapesti munkás- és katonatanács Peidl Gyulát, a nyomdász szakszervezetek egyik vezetőjét bízta meg az új kormány megalakításával. A kabinetben csak szakszervezeti vezetők kaptak helyet. A Peidl-kormány augusztus 2-án visszaállította az 1918. november 16-án elfogadott köztársasági államformát. A régi rendeleteket, törvényeket hatályon kívül helyezték. A „Fehérház" nevű ellenforradalmi szervezet tagjai Friderick István mérnökből lett politikus vezetésével és a román Katonai hatóságok támogatásával augusztus 6-án lemondatták a Peidl kormányt. IV. Károly király javaslatára József főherceg magát Magyarország kormányzójának nyilvánította, majd megbízta Fridericket, hogy alakítson ideiglenes kormányt.

Fehér terror: különítmények és számonkérés

Augusztus 4-e a Tanácsköztársaság bukása után megkezdődött a kommunisták, szociáldemokraták, radikálisok, liberálisok üldözése. A jogrendet még látszólag sem vették tekintetbe a nemzeti hadsereghez tartozó tiszti különítmények. A Dunántúlon Horthy Miklós fővezér személyesen adott parancsot a „tisztogatásokra". A Prónay, Osztenburg, Madary és más osztagok bevonultak a községekbe és városokba. A helybeliek jelentése alapján elfogták a tanácsállam tisztségviselőit, a munkásmozgalom résztvevőit, a zsidó vallású polgárokat, értelmiségieket, majd minden bírói ítélet nélkül felakasztották őket. Budapesten az Osztenburg különítmény tagjai meggyilkolták Somogyi Bélát, a Népszava szerkesztőjét, aki lapjában leleplezte a fehérterror borzalmait, vele együtt kivégezték fiatal munkatársát Bacsó Bélát.

Az ország történetében az addigi legnagyobb méretű üldözés zajlott le. 1919-tól 1921-ig több mint 7300 személy ellen indult

eljárás, és sok százat kivégeztek. Horthy Miklós, az ellenforradalmi kormány hadügyminisztere június 9-én elrendeli a Magyar Nemzeti Hadsereg felállítását, ugyanakkor saját vezetése alatt fővezérséget alapít. József főherceg kinevezi őt az összes haderő főparancsnokává. A fővezér csak a minisztertanácsnak volt felelős. Október közepén már 30 000 fős hadsereg biztosította Horthy bevonulását Budapestre.

Augusztus 10-én a Prónay különítmény meggyilkolja a szekszárdi direktórium (tanács) vezetőit és tagjait. Vácra 1919. augusztus 9-én vonult be a román hadsereg. A város ellenforradalmi elemeiből mintegy 150 főnyi katonai alakulatot szerveztek. Tagjaik ténylegesek, tartalékos tisztek, altisztek és 80 csendőr. A megszállást követően létrejött a vészbíróság. Tagjai között 2 egyházi személy, 2 járásbíró, ügyvéd, főjegyző, városi főtiszt és egy ezredes gyáros volt. E testület tagjai döntöttek élet és halál között. 52 embert végeztek ki a letartóztatottak közül.

Augusztus 14-én éjszaka a tiszti különítmény tagjai és a román katonák a váci fogházból Gedeon Emil fegyházigazgató tiltakozása ellenére 10 embert vittek ki e fegyházból.

Balázs Ferenc villanyszerelőt, Csikós József iskolaigazgató, dr. Erdős Bernát ügyvédet, Klin József pénztáros, Matejka János tanárjelöltet, Petrosovics József cipészt, Salamon Dezső kovácssegédet, Szabó Kálmán járásbírósági főtisztet és még két orosz állampolgárságú embert. Megbilincselték őket és elindult a menet a városszéle felé. A Kálvária kertnél, a vámház mellett megálltak és román nyelven felolvasták a vészbíróság ítéletét. Az egyik fogoly, Salamon Dezső tudott románul, ő fordította le az ítéletet. A hét kápolnán túl, az országút mellett egy kukoricás szélén kivégezték őket. Nem sokkal később Váccal és Sződligettel szemben egy kis szigeten öt férfit és egy nőt végeztek ki.

Augusztus 12-én József főherceg kormányzói minőségben kinevezte Horthy Miklóst az összes haderők fővezérévé.

Merderesen, a román katonai parancsnok és a román királyi kormány utasítása szerint, a Tiszától nyugatra eső fogolytáborokat, az ott őrizetben tartottakkal együtt átadták Horthynak, a nemzeti hadsereg fővezérének: Szolnokon 1089 főt, Cegléden 1014 főt, Abonyban 1442 főt, Kecskeméten 3818 főt, Kiskunfélegyházán 568 főt, Tápiósüllyön 2948 főt, Újszászon 380 főt. A román tüzérezred kötelékében 4333 fő, a vadász ezrednél 122 fő, Csepelen 1638 fő fogoly volt, nagyrészük vöröskatona, akik az antant hadsereggel szemben védték a hazát, a magyar földet.
A nemzeti hadsereg útját a Dunántúlon gyilkosságok, kínzások, botozások jelezték. Az egyik augusztusi napon, ifjú Zsolnay József kiabálást hallott: „Akasztás lesz!" A kocsik megálltak a szőllősi temetővel szemben. A katonák egy akácfára kötelet kötöttek, a fa tövéhez pedig egy féderes kocsit állítottak. Az egyik fa alatt állott a Fehér család, az apa, az anya és a fiúk. Először a fiút, azután az édesapját akasztották fel. Az akasztásnál fehér tisztek működtek közre. A tabi lakosok és a község több vezetője is ott volt. A tabi direktórium elnökét, Somogyi Ferenc nyomdászt szeptember közepén fogták el a fehér tisztek. Somogyit már félig agyonverték, úgy akasztották fel. A tisztek még fényképészt is kirendeltek Kizarek Mihály és dr. Fischer Zoltán orvos, valamint Székely Sándor, a tabi vörösőrség parancsnoka kivégzéséhez. A fényképekből 1945-ben még 3 darabot megtaláltak.

Egy másik fénykép még ma is látható a „Magyarok krónikája" című, a Magyar Tudományos Akadémia által összeállított könyvben, az 563. oldalon. A fehér kesztyűs tisztek egy parasztot a saját udvarán akasztottak fel.

Hét-nyolc éves lehettem, amikor egy téli estén Malata Feri bácsi szomszédunk mesélte, hogy az orgoványi erdőben egy nyárfa ágai közül figyelte, ahogy a csendőrök 6 embert kihajtottak az erdő

tisztására, ott gödröket ásattak felük, ebbe beállították őket, majd betemették nyakig, aztán célba lőttek a fejükre.

A Horthy rendszer kialakulása, királyság király nélkül.

Horthy Miklóst 1920. március elsején választották kormányzóvá. Sir George Clark angol diplomatának, a kényszer elemeit sem nélkülöző közvetítésével, megegyeztek egy ideiglenes koalíciós kormány létrehozásában. Az átmeneti kabinetnek az volt a dolga, feladata, hogy lebonyolítsa a választásokat. Az 1920. januári választásokat követően, február 26-án összehívott nemzetgyűlés elfogadta az „alkotmányosság" helyreállításával és az államfői főhatalom gyakorlásának ideiglenes elrendeléséről szóló 1920. I. törvényt. A királyi hatalom megszűnt, de a királyság fennmaradt. Az Antant úgy ítélte meg, hogy Horthy a legalkalmasabb arra, hogy erős kézzel támogassa a kormányt. A törvényesség helyreállításában, pedig a törvénysértéseket – tulajdonképpen ő kezdte el.

Az új pénz: a pengő

1927. január 1. Az 1925. XXXV. tc. kimondja, hogy a korona helyébe lépő új fizetési eszköz: 1927. január 1-jétől a pengő. Egy pengő 100 fillérre oszlik. Arányértéke 12 500 papírkoronával egyenlő. A legnagyobb címletű pénz a 100 pengős bankjegy.

Az 1929-es világgazdasági válság

1929. október 24-én csütörtökön (fekete csütörtök) 11 órakor példátlan eladási láz tört ki a New-Yorki tőzsdén. Délre mintegy

12 millió részvényt adtak el. A betéttulajdonosok a bankok csődjétől félve betétüket tömegesen vették ki. Ennek következtében a bankok fizetésképtelenné váltak. Amerikában 1931-ben 2290 bank jelentett csődöt. Magyarországon a nemzetgazdasági válság a bécsi Creditanstalt 1931. május 11-én bekövetkezett fizetésképtelenségének bejelentésétől vált súlyossá. 1931 tavaszától a külföldi hitelezők minden hitelt felmondtak. Magyarországot a válság, mint agrár-ipari országot nagyon súlyosan érintette. A mezőgazdaság és ennek következtében a szegényparasztság helyzete vált katasztrofálissá. Az ipari termelés 21%-kal maradt el a válság előttihez, ami 200 ezres, több mint 30%-os munkanélküliséget eredményezett.
Kiderült, hogy a kormány semmit sem tesz a munkanélküliség enyhítéséért. A szakszervezeti választmány augusztus 11-én elhatározta, hogy szeptember 1-jén tömegdemonstrációt hirdet meg. 10 óra körül a tömeg sűrűsödni kezdett a Nagykörút, Andrássy út felső részén, délre elérte a Hősök terét, ahol a lovas rendőrök ék alakban nyomultak a tömegbe. Valaki elkezdte, és a következő pillanatban már záporoztak a kövek. „Cél a tömeg! Tűz!" – ezt parancsolta Nagy Károly rendőrfelügyelő. Darnyik János, galgahévízi napszámos, holtan maradt a királyszobrok talapzatánál. Tizenhárom embert a mentők vittek el. Mintegy 150 ember vett részt az eseményekben. A fővároson kívül is tüntetésekre, összecsapásokra került sor, amit letartóztatások követtek. A nagyobb városokban és a vidéki központokban szintén. A kommunista pártot betiltották Magyarországon.

Az akkori helyzetet tükrözi Veres Péter 1931-ben írt „A parasztok" című írása is.

„Valamikor eleink húsz körmükkel kaparták a földet, majd ásót, kapát, ekét, boronát és gépeket talált ki számukra a munkáslelemény és a hasznot hajtó furfang, de mindig más dolgunk volt, mindig fáradtak és fásultak, a nehezen kicsikart kincseket éber

ügyesek, settenkedő tolvajok és felfegyverzett rablók elrabolták tőlünk. Elborult szemel káromoltuk, vagy lehajtott fővel kérlelgettük a Mindenhatót, aki – mint hittük – okozója minden szerencsétlenségünknek. Ez alatt a nyitott szeműek, az éberek, a ravaszok, a rablók és tolvajok, a lumpok és dologkerülők hurkot kötöttek a lábunkra és jármot akasztottak a nyakunkba, azóta nekik húzzuk az igát. Voltunk rabszolgák, csatornákat ástunk Egyiptomban, Babilonban, Kína és India forró síkságain erdőket irtottunk, követ egyengettünk a dombos nyugaton, mocsarat csapoltunk, homokot kötöttünk Eurázsia hideg szelek járta végtelen pusztaságain.

Ráérő időnkben meg piramisokat építettünk a halott, palotákat pedig az élő királyoknak. Fényes templomokat a mindenféle Isteneknek és sokszínű tarka papjaiknak, mert a mi uraink sohasem szerettek velünk a szabad és világos természetben lakni. Megpróbáltuk néha lerázni a jármot, voltak Grachusaink, Spartacus, Horia, Dózsa és maga a Názáreti Jézus is, s még lehetne sorolni. A névtelen milliók, akiknek porló csontjait nem őrzi síremlék, de még hírüket, nevüket sem tartja számon a hamis történelem. Voltak igazak, akik tiszta szívvel jót akartak, és voltak ravasz tülekedők, akik vállainkon akartak úrrá lenni. Amazok elbuktak a mi gyarlóságunk és a sors kemény csapásai alatt, emberek, ha győztek is, de csak bennünket győztek le. Ők urak lettek, s mi maradtunk, amik voltunk: parasztok, szám nélküli emberek, zavaros anyag."

A biatorbágyi merénylet és a statárium

Matuska Szilveszter, bécsi kereskedő és gyáros, volt katonatiszt, az egykori fehérterrorista különítmény tagja, 1931. szeptember 31-én felrobbantotta a biatorbágyi vasúti viaduktot. Az első hat kocsi és a mozdony lezuhant és összetört. Három kocsi a mélység

fölött lógott, az utolsó három a hídon maradt. Huszonkét ember meghalt, tizenhét súlyosan megsebesült. A merénylő a közelben egy kő alá rejtett egy levelet, amelyben olyan utalások voltak, mintha a kommunisták robbantottak volna. A Gömbös kormány elrendelte a statáriumot, ezzel lehetőséget adott arra, hogy 1932. júliusában halálra ítéljék, és még aznap kivégezzék Sallai Imrét és Fürst Sándor, az illegális kommunista párt vezetőjét.

A magyar horogkeresztesek (nyilasok)

1932. június 16-án Meskó Zoltán képviselő, nyugalmazott katonatiszt bejelentette egy fasiszta párt, a Magyar Nemzetiszocialista Földműves és Munkáspárt megalakulását. Jelvénye a horogkereszt. 1933-ban és 1934-ben gróf Festetics Sándor, illetve gróf Pálffy Fidél alapít nemzeti szocialista pártokat. Szálasi Ferenc alakítja meg Nemzeti Akarat néven az újabb fasiszta pártot 1935-ben. A törvényhozásban azonban ezeknek a pártoknak még nem jutott szerep.

Hitler hatalomra jutása

A világgazdasági válság éveiben Németországban is nagy volt a munkanélküliség, az életszínvonal rohamosan csökkent. A kis- és középvállalatok tömegesen mentek tönkre. Az emberek radikális változást akartak. A szociáldemokraták és a kommunisták nem tudtak közös platformot kialakítani. Mindez elősegítette a német nemzetiszocialista párt rohamos növekedését.

A hatalmi elit azért támogatta a náci pártot, hogy segítségével elejét vegye egy esetleges baloldali fordulatnak. Hitler a munkásságnak munkalehetőséget és több bért, a parasztságnak földet és a „kamatrabszolgaság" eltörlését ígérte. A kisiparosoknak és kis-

kereskedőknek az adók csökkentésével, a nagyvállalatoknak óriási megrendelések ígéretével, az állástalan értelmiséget alkalmazással, a tiszteket egy új, nagy hadsereg létrehozásának ígéretével nyugtatta meg.

Az egész nemzetnek a „versaillesi szégyenbélyeg" letörlését, a nagy német birodalom megteremtését, és a „zsidó méregtől való megszabadulást" helyezte kilátásba. A náci párt 1928-ban 800 ezres, 1930-ban 6,4 millió, 1932. júniusában már 13 millió szavazatot kapott a választásokon. Hindenburg birodalmi elnök 1933. január 30-án Hitlert birodalmi kancellárrá nevezte ki.

A félreértések elkerülése érdekében, érdemes elemezni és összehasonlítani a különbséget a kommunista és a nemzetiszocialista elvek között.

Annál is inkább, mert a mai globalizálódó világunkban, de különösen nálunk, szeretnék összemosni az ügynevezett kommunista diktatúrával (a fasizmus javára).

A két világnézetet két alapvető ok különbözteti meg egymástól.

1. Kommunizmus eddig még soha sehol a világon nem volt.
2. A fasizmus viszont – sajnos – annál inkább is létezett.

A **kommunizmus** felépítése hosszú folyamat, olyan társadalmi tulajdonon alapuló közösség, ahol a termelékenység magas foka lehetővé teszi, hogy az emberek szükségleteik szerint részesüljenek az anyagi javakból.

A **fasizmus** a kapitalizmus legmagasabb, olyan eldurvult formája, amely nem hogy nem szünteti meg a magántulajdont, de lehetővé teszi a nagytőkének az állammal együtt, más népek teljes leigázását, kiirtását, szolgává téve a megmaradtakat, saját országa előnyére. Képzeljük el, mi lenne a világon, ha minden országban – tegyük fel – a fasizmus kerülne hatalomra. Minden ország nyíltan

hirdetné saját felsőbbrendűségét és elkezdené a neki nem tetsző népek, nemzetek, kisebbségek fizikai megsemmisítését és ennek árán biztosítaná saját népének a jobb életet?

Nem véletlen, hogy a második világháborúban a kapitalizmus inkább a Szovjetunióval lépett szövetségre, pedig az elvi különbséget akkor is ismerték, de azt is tudták, hogy a Szovjetunió nélkül nem győzik le a fasizmust. A fentieket azok az urak is tudják, akik szeretnék összemosni a kettőt, hiszen ők valamennyien tanultak marxizmust-leninizmust, sőt, talán még történelmet is, de a szocializmus helyett a gyors meggazdagodást választották.

A magyar külpolitika

1933. január 17-18-án Gömbös Gyula miniszterelnök Berlinben tárgyal Hitlerrel, majd Erfurtban részt vett a rohamosztagok csapatszemléjén. A magyar külpolitikában kezdetben erőteljesen érvényesült az olasz orientáció, ami 1934. márciusában Magyarország, Ausztria és Olaszország hármas egységéhez vezetett.

1934-ben parafálták a magyar-szovjet diplomáciai kapcsolatok felvételéről szóló egyezményt. Ugyancsak 1934-ben Budapesten aláírták a magyar-német kereskedelmi szerződés második pótegyezményét. A megállapodás közvetlen jelentősége az volt, hogy Magyarország számára megnőtt az agrárpiac (export) lehetősége. Ennek legfontosabb tételei: évente 6000 darab vágómarha, 3000 tonna sertéshús, 1500 tonna szalonna, 3000 tonna zsír és 500 ezer mázsa búzakivitel. Németország ebben az időben emelkedett Magyarország legjelentősebb külkereskedelmi partnerei közé és megindult a magyar gazdaság beilleszkedése a német élettérbe. A kereskedelmi mérleg többlete Magyarország javára állandóan emelkedett. 1936. végére már félmillió márka volt a németek adóssága felénk. Németország célja nem volt más, mint az ellenszolgáltatás nélküli áruszállítások igénybevétele.

Magyarország hadba lépése

Gróf Teleki Pál miniszterelnök augusztus végén, a kormányzó beleegyezésével ígéretet tett az angol kormánynak, hogy Magyarország nem adja fel semlegességét, ha pedig német csapatok lépnének magyar területre, ellenállást fog tanúsítani.

1940. május 29. A mezőgazdasági termények zárolásáról szóló törvény először a kenyérgabonára, hüvelyesekre, kukoricára, burgonyára és szárított zöldségfélékre, 1941-ben már a cukorrépára, dohányra, ipari növényekre is kiterjedt. 1941. márciusában elrendelték a zsírbeszolgáltatást is. Ez azonban nem elégítette ki a német követeléseket. 1940. április 6-ától a cukor, a hús, a zsír már csak jegyre volt kapható nálunk.

Gróf Teleki Pál öngyilkos lesz

1941. áprilisától fokozódott a német nyomás Jugoszláviára annak érdekében, hogy csatlakozzon a háromhatalmi egyezményhez. A jugoszlávok, hogy elkerüljék a német erőszakot, aláírták a csatlakozást. A következő napokban tüntetés tört ki a szerződés ellen és elsöpörte a kormányt.

Hitler ekkor úgy döntött, hogy lerohanja Jugoszláviát. A gyors siker érdekében szükségesnek tartotta, hogy Magyarország is vegyen részt a hadműveletekben. Horthy hajlott a cselekvésre. A Bácska, Bánát és egy kijárat az Adriai-tengerre, nagyon csábító volt számára. Magyarország egy olyan állam ellen indított támadást, amellyel – néhány hónappal azelőtt kötött örök barátsági- és megnemtámadási szerződést. Anglia, Amerika, Franciaország és a Szovjetunió agresszornak nyilvánította Magyarországot. Teleki Pál, a magyarországi miniszterelnök, az események miatt öngyilkos lett. Amint azt a búcsúlevelében írta, felelős-

nek érzi magát, mert nem tartotta vissza Horthyt, „hullagyalázók lettünk" írta többek között.

Az újvidéki vérengzés

1941. novemberében, az ún. Sajkásvidéken, Csurog és Zsabja térségében, egy szervezett partizánosztag vette fel a harcot. A partizánok egy lakatlan tanya körül tűzharcot vívtak a magyar karhatalmi alakulatokkal. Az ütközetnek mindkét részről voltak halálos áldozatai. A csendőr és honvéd csapatok január 5-én egységes karhatalmi vezetés alá lettek rendelve Feketehalmy Czeydner Ferenc altábornagynak. Szombathelyi Ferenc vezérkari főnök elrendelte az egész vidék razziaszerű átkutatását. A partizánok létszámát 100-110 főre becsülték, Valójában azonban csak negyvenen voltak és őket január 5-6-án a magyar alakulatok szétverték. Feketehalmy azt jelentette, hogy a partizánok behúzódtak Újvidékre. Január 20-án a karhatalmi erők körülzárták a várost és másnap reggel megkezdődött a tisztogatás. Akinek az igazolását nem találták megfelelőnek, azt az igazolóbizottság, majd a Grassay József városparancsnok, minden törvényes alap nélkül működő vésztörvényszéke elé vitték. Ez a törvényszék mindenkit halálra ítélt. Az elfogottakat a jeges Duna partján kivégezték, és a holttestüket a folyóba lökték. A razzia során összesen 3340 embert öltek meg, 2550 szerbet, 11 magyart, 743 zsidót. A kivégzettek között 147 gyermek is volt. A hadiszerencse fordultával, az ezt követő bosszúnak sajnos, sok magyar, többségében ártatlanok estek áldozatul 1944-ben.

Felajánlkozás a Szovjetunió elleni háborúhoz

Werth Henrik, a magyar vezérkar főnöke, 1941. májusában és júniusában, három emlékiratban követelte, hogy a magyar kormány lépen érintkezésbe a németekkel és tegyen javaslatot a német-orosz háborúhoz való önkéntes csatlakozásra. A németek Szovjetunió ellenes támadása június 22-e után, a magyar katonai körök a német hadvezetéssel egyetemben, fokozott nyomást gyakoroltak a kormányra. Növelte a vezérkar támadó kedvét, hogy gyors diadalra – egyesek hat hétre – számítottak. Bárdossy László miniszterelnök már 1941. nyarára elfogadtatta a minisztertanáccsal a szovjet diplomáciai kapcsolatok megszakítását. Molotov szovjet külügyi megbízott ugyanazon a napon közölte a moszkvai magyar nagykövettel, hogy kormányának nincs követelése vagy támadó szándéka a magyarsággal szemben, sőt, a magyar területi követeléshez támogatást is nyújtana.

Június 26-án ismeretlen felségjelű repülőgépek bombázták Kassát, melynek 32 halálos áldozata volt. A valóságban ezek a gépek vagy német vagy magyar repülők voltak, hogy kész tények elé állítsák az országot.

A magyar politikai vezetés azonnal elfogadta a vezérkar azon állítását, hogy a támadást szovjet gépek hajtották végre. Bárdossy miniszterelnök úgy gondolta, hogyha mégis német gépek voltak a támadók, akkor ez azt jelentené, hogy a németek valóban óhajtják Magyarország hadba lépését. Horthy úgy vélte, élhet kormányzói jogával, és még a minisztertanács döntése előtt, június 27-én parancsot adott a légierőnek, hogy hajtson végre megtorló akciót a határ-közeli célpontok ellen. A Szovjetunióval szembeni hadiállapotot Bárdossy 27-én jelentette a képviselőházban. Horthy levele Hitlerhez: „Hűségesen és megbízhatóan állunk a

Német Birodalom mellett, amellyel évszázadok óta a hűség és ragaszkodás eltéphetetlen kapcsolatai fűznek össze."

1942. április 11. és július 27. között megkezdődött a második magyar hadsereg kiszállítása a keleti frontra. Az egyház ugyan nem támogatta a fasizmust, de azért magas egyházi vezetők ünnepélyesen megáldották a frontra induló magyar hadsereg fegyvereit, noha azok a fasizmus oldalán kerültek bevetésre. November 18-án a honvédelmi miniszter rendelete munkaszolgálatra kötelezte a 18 és 48 év közötti zsidó férfiakat. A kezdeti sikerek, gyors előrenyomulások során a németeknek és szövetségeseiknek, köztük a magyaroknak is, sikerült lerombolniuk 1700 várost és 70 000 falut a Szovjetunió területén, ahonnan ládaszámra küldték haza tisztjeik az összeharácsolt értékeket.

A magyar hadsereg pusztulása

1943. június 12-én az urivi hídfőből indult szovjet támadás. A következő napon a 40 hadsereg, majd 14-én a 3 harckocsizó hadsereg indított támadást a magyarok állásai ellen. 14-én az esti órákban már 50 km széles és 17 km mély rés volt a magyar vonalakon. Az első napokban a katonák mindaddig kitartottak, amíg működött a vezetés és volt mivel harcolni. Június 15-én estére az áttörés szélessége 100 km, mélysége 16-30 km volt. Január 24-én a 2. hadsereg maradványai mint megvert sereg rendezetlenül vonult vissza, már aki meg nem halt, meg nem fagyott a nagy hóban. Hivatalos adatok szerint az elesettek és megfagyottak száma 41 796 fő volt 28 ezren fogságba estek, 28 044 fő sebesült. A zsidó munkaszolgálatosok vesztesége kb. 25 ezer fő volt.

Jány Gusztáv vezérezredes hadsereg-főparancsnok ekkor adta ki a csapatokat súlyosan sértő hadparancsát.

Részletek az 1943. január 24-én kiadott hadparancsból

„A magyar hadsereg elvesztette becsületét, mert – kevés, esküjéhez és kötelességéhez hű ember kivételével – nem váltotta be azt, amit tőle mindenki jogosan elvárhatott...
A szövetséges német hadsereg, és a haza mélységesen megvet bennünket. Vegye tudomásul mindenki, hogy innen, sem betegséggel, sem sebesüléssel, sem megfagyással nem engedek el senkit... Ott marad mindenki, amíg meg nem gyógyul, vagy el nem pusztul. A rendet és vasfegyelmet a legkeményebb kézzel, ha kell, a helyszínen való felkoncolással, de helyre kell állítani. Számolni kell azzal, hogy az élelem terén alapos korlátozások lesznek... Helyünket a német csapatok foglalták el, s az megérdemel minden gondoskodást."

A tisztikar alacsonyabb rendfokozatú tagjainak többsége osztozott katonái sorsában, magatartásuk és tevékenységük méltányolandó. Nem ők az okai, hogy a megbecsülést érdemlő katonai erények rossz oldalon, rossz ügy szolgálatában mutatkoztak meg.

A mai szűkagyú uraink csak onnan tudják a történelmet, hogy az oroszok idejöttek. Hogy a magyar burzsoázia a konc reményében föláldozta a 2. magyar hadsereget, s ezzel az egész országot, arra már nem emlékeznek. „Hős fiaink – mondják – védték a hazát a bolsevizmus ellen", összetévesztik az áldozatokat a hősökkel. Hős az, aki védi a hazáját a betolakodók ellen, még akkor is, ha azért az életét kell adnia. Áldozat az, aki nem önként megy más népeket leigázni, hanem kényszerítik rá, és ez az életébe kerül. Persze mindkettőt sajnáljuk, de az utóbbiakat tán még jobban.

Vitéz Jány Gusztáv magyar királyi titkos tanácsos vezérezredes, a 2. magyar hadsereg főparancsnoka, szűkebb törzsével hazaérkezett. 1943. tavaszán kitüntették a német vaskereszt horogkeresztjével. 1943. augusztus 5-én Horthy nyugdíjba küldi. A harcok közeledtével nyugatra távozik. 1946. októberében önként

hazatér. 1947-ben a népbíróság halálra ítélte és kivégezték. 1993-ban az elvi örökösei rehabilitálják.

A politikai és katonai vezetés jól ismerte a katasztrófa valóságos méreteit. A magyar csapatok tették lehetővé a németek szervezett visszavonulását és így a magyarok voltak az áldozatok. A doni tragédiát a maga valóságában Horthyék sohasem hozták nyilvánosságra.

Magyarország német megszállása (Margaréta terv). 1944. március 19.

A magyar politikusok több forrásból is értesültek a németek szándékáról, a csapatösszevonásokról. Március 18-án a klesshaini Hitler-Horthy találkozón dőlt el a megszállás kérdése. Horthy eleinte ellenkezett, de hamar beleegyezett a megszállásba. Ígéretet tett, hogy a németeknek semmiféle katonai ellenállással nem kell számolni.

Sárga csillag, zárt gettók, deportálások

1944. március 29. A Sztójay kormány nagyszámú jogfosztó rendeletet hozott a „zsidóknak tekintendő" állampolgárokkal szemben. Április 5-étől minden 6. életévét betöltött zsidó személy köteles volt a felső ruhájának bal mellkasán, jól láthatóan, 10x10 cm-es méretű, kanári sárga színű, hatágú csillagot viselni. A zsidókat megfosztották vagyonuktól, állásaikból eltiltották őket. Mozgásukat csak néhány órára korlátozták. A számukra rendszeresített élelmiszerjegyre az átlagosnál jóval kevesebb élelem járt. A zsidókat vidéken gettókba, a fővárosban zsidóházakba telepítették.

A zsidó szerzők könyveit bezúzták. Többek között Bródy Sándor, Füst Milán, Molnár Ferenc, Radnóti Miklós stb. A belügyminiszter április 7-én kiadott 6163/1944. sz. rendeletében közzétette, hogy az országot rövid időn belül megtisztítja a zsidóktól. Területenként a zsidókat gyűjtőtáborokba kell szállítani, amit a csendőrség, illetve a rendőrség végez. A német biztonsági rendőrség tanácsadóként működik közre.

1944. április 3-án megkezdődtek az első angol-amerikai bombázások Budapest és a peremvárosok ellen. Ettől kezdve a légitámadások állandóvá váltak az angolszász és a szovjet légierő részéről, egészen 1945. április elejéig. Ezek a légitámadások hozzávetőleg 20 ezer halálos áldozatot követeltek és lerombolták Budapestet.

Az elvetélt kiugrási kísérlet a háborúból és a nyilas hatalomátvétel.

Horthy eleinte csak az angolszászokkal lett volna hajlandó tárgyalni. 1944. szeptember végén tanácsadói sürgetésére belátta, hogy nem kerülheti el a tárgyalásokat a Szovjetunióval. Faraghó Gábor vezérezredes a csendőrség országos főfelügyelője, a fegyverszüneti bizottság vezetője, október 8-án kapta kézhez a szövetségesekkel egyeztetett fegyverszüneti egyezmény szövegét. Ennek értelmében Magyarországnak ki kell üríteni az 1937. után birtokba vett területeket, meg kell szüntetni minden kapcsolatot és hadat üzenni Németországnak.

Október 15. A rádióban beolvasták a kormányzó proklamációját. A nyilatkozat szerint a Német Birodalom elvesztette a háborút, ezért az államfő, hogy elkerülje a további vérontást, előzetes fegyverszünetet köt. A kiadvány nem említette, hogy az előzetes

egyezményt már négy nappal előbb Moszkvában aláírták. Nem is adott parancsot a harcok beszüntetésére.

A háborúból való kiugrás nem volt előkészítve. A proklamáció még a kormányhoz hű tábornokokat és tiszteket is váratlanul érte, és csak tétlenül vártak az utasításokra. A németekkel együttműködő vezetők viszont azonnal cselekedtek és átvették az irányítást. Edmund Vesenmajer, a Német Birodalom teljhatalmú megbízottja már szeptember 26-án közölte Szálasi Ferenccel, hogy őt tekinti felelős tényezőnek. A nyilasok még október 15-én mozgósították erőiket, felfegyverzett osztagaik az esti órákra már minden fontos stratégiai pontot megszálltak a fővárosban. Személyes élményem ebből annyi volt, hogy délben még örvendeztünk a háború végének, délután 3 órára már a kezemben volt az „SAS" behívóparancs, mely szerint még aznap este 8 óráig, felkoncolás terhe mellett köteles vagyok a lajosmizsei ipartestületbe bevonulni. (20 éves voltam akkor).

Vesenmajer követelte Horthytól, hogy Szálasit nevezze ki miniszterelnöknek és mondjon le államfői tisztségéről. Az ifjabb Horthy Miklóst a németek még délelőtt túszul ejtették, ezzel is kényszerítve a kormányzót a hatalom átadására. Horthy október 16-án alá is írta Szálasi kinevezését. A következő napon Horthy és családja elutazott Budapestről. Megkezdődött a totális háború.

A Horthy uralom vége

Szálasi hatalomátvételével véget ért Horthy „urambátyám" népnyúzó uralma, és a nagyvezér gyáván átadta a hatalmat Szálasi fasiszta bandájának, ezzel végleg kiszolgáltatva az országot.

Horthynak négy, alapvetően súlyos bűn terhelte a lelkét:

1. A vezérlete alatt végrehajtott fehérterror, amelyet végül vele állítottak le, mert ez már sehogyan sem fért bele a nagy európai demokráciába.

2. A Jugoszláviával 5 hónapja kötött örök barátsági és megnemtámadási szerződés aljas felrúgása és az ebből adódó újvidéki vérengzés.

3. Hadba lépése a Szovjetunió és szövetségesei ellen, csupán a kilátásban lévő zsákmány és konc reményében. Ez lett a 2. magyar hadsereg tragédiája. A mai utódok azzal próbálják menteni, hogy mindez azért történt, hogy a trianoni határok megszűnjenek. Ez az állítás akkor is tisztességtelen szándékot takar, ha igaz lett volna.

4. A hatalom átadása Szálasinak és ezzel („utánam az özönvíz") a felfogással szabad kezet adni, a már mindenki által ismert német fasizmusnak, hogy haláltusáját nálunk vívja és az országot romokban, kifosztva hagyja maga után.

Még itt élnek közöttünk sokan, akik a 2. világháborúban fiúkat, apjukat, testvérüket vesztették el, akiknek fájdalma azóta sem enyhül. azok utódai is itt élnek, akik azt a hadsereget a Donhoz vezényelték meghalni. Azok is itt élnek, akik az országot a végpusztulásba sodró államfőt hazahozatták, és teljes pompával újratemettették, és sírját torokszorító fájdalommal vették körül.

A magyar ellenállók és demokratikus pártok 1944. november 9-én Bajcsy Zsilinszky Endre elnökletével megalakították az ellenállási szervezetet. A bizottság legfőbb feladatának a német megszállás és a nyilasok elleni fegyveres felkelés megszervezését a szovjetekkel együttműködve, elsősorban a főváros felszabadítását tartotta. A felkelés katonai vezérkarát Kiss János altábornagy és a vezérkar főnöke Nagy Jenő ezredes képviselték. Árulás következtében, november 22-én letartóztatták őket. A vezérkar irányítói közül

Kiss Jánost, Nagy Jenőt és Tartsay Vilmos vezérkari századost, majd december 24-én Bajcsy Zsilinszky Endrét is kivégezték.

Szálasi és a nyilas hatalom

Szálasi Ferenc 1944. október 16-ától ideiglenesen betöltötte a kormányzói jogkört és e címen gyakorolta a legfőbb hadúri jogokat is. Ezután az új államfő a Szent Koronára letette a hivatali esküt. Elrendelték a totális mozgósítást. Románia még augusztus 23-án átállt és a németek ellen fordult. A szovjet haderő 26-án átlépte a magyar határt. A magyar hadsereg támadást indított a Kárpátok lezárására, ez azonban csak újabb áldozatokat követelt. Október végére a 2. Ukrán front elfoglalta a Tiszántúlt. November-december folyamán bekerítették Budapestet, a gyűrű december 26-án záródott be. Pest 1945. január 18-án elesett, február 11-éig sikertelen kitörési kísérletek, szórványos harcok folytak.

1945. március 29-én a szovjet hadsereg elől menekülve, emigrált a Szálasi kormány. Szálasi és a kormányának tagjai nemsokára nyugati fogságba estek. A németek és a nyilasok minden mozdítható dolgot – amire csak idejük volt – nyugatra hurcoltak. Elhajtották az állatokat, leszerelték a gyárakat, az összes hajót, vasúti szerelvényeket stb. A visszavonuló németek minden hidat berobbantottak a Dunába. A város lebombázva, kiégve, se víz, se villany, se gáz. Sok fiatalt, leventéket hurcoltak magukkal (köztük engem is, de én megszöktem). Ezek aztán amerikai, angol vagy francia fogságba kerültek. Belőlük sok fiatalt beszerveztek a francia idegenlégióba.

Az ideiglenes nemzetgyűlés megalakulása

1944. december 14-én Debrecenben megtartotta alakuló ülését az Ideiglenes Nemzetgyűlés Előkészítő Bizottsága, a szövetséges nagyhatalmak hozzájárulásával és a függetlenségi frontba tömörült pártok megegyezése alapján. December 15-20. között lebonyolították a választásokat. Az ideiglenes nemzetgyűlésben 230 kép-viselő foglalt helyet. December 22-én a Moszkvában elfogadott lista alapján megválasztotta az Ideiglenes Nemzeti Kormányt. A nemzetgyűlés elnöke Zsedényi Béla egyetemi tanár, miniszterelnök Dálnoki Miklós Béla vezérezredes lett. A kormányban 3 kommunista, 2 szociáldemokrata, 1 parasztpárti, 2 kisgazdapárti és 4 párton kívüli foglalt helyet. A nemzetgyűlés 1946. január 31-én elfogadta a köztársaság megteremtéséről szóló törvényjavaslatot. Február 1-én Tildy Zoltánt közfelkiáltással, a Magyar Köztársaság elnökévé választották.

A termelés megindítása

1945. tavaszán a gyárak nagy része működésképtelen volt, romokban hevert minden, a készletek eltűntek, az energiaközpontokat felrobbantották. A munkásoknak – az előző évhez viszonyítva – 70%-a vált munkanélkülivé. A termelés megindításához a helyi szerveződés üzemi bizottságok nyújtottak segítséget. A munkások sokszor a puszta körmükkel, éhezve-fázva szedték ki a gépeket, anyagokat a romok alól. A szovjet katonai vezetők mindenek elé helyezték és minden eszközzel támogatták a termelés beindítását.

Az első ötéves terv feszített iparfejlesztése hatalmas munkaerő igényt támasztott mind fizikai, mind az adminisztratív munkaterületen. 1950-re megszűnt a munkanélküliség, 120 ezer munkanélküli állt munkába. A keresők száma 1945-50 között kb.

600 ezer fővel nőtt, de az alacsony hatékonyságú ipar még így is munkaerőhiánnyal küszködött.

Cserevilág

A háború utolsó szakaszában a pénz rohamos elértéktelenedése azt jelentette, hogy a munkások egy heti fizetésükért jóformán semmit sem tudtak vásárolni. Némely üzemek, amelyek be tudtak szerezni vidéken élelmiszert, krumplival, babbal, liszttel, zsírral stb. fizettek. Megkezdődött a városi lakosság kiszolgáltatottságának jelképe: a cserevilág. A legszegényebb munkások, ugyanúgy mint a polgárok, vidékre hordták élelemért cserébe minden mozdítható ingóságaikat.

1946. -augusztus- 1-én- megszületett az új fizetési eszköz a forint. 1 forint = 400 ezer kvadtrillió pengővel.

Államosítások

1946. december 1. A kormány stabilizációs programjának részeként az öt legfontosabb nehézipari vállalatot államosították, így 1946. végén a gyáriparban 150 ezer munkás, a bányászatban dolgozóknak közel a fele dolgozott állami üzemekben.

A baloldali blokk megalakulása

Az MKP, az SZDP. az NDP és a szakszervezetek részvételével megalakult a baloldali blokk. Követeléseik között szerepelt a jobboldaliak eltávolítása a közigazgatásból, valamint további államosítások. A szovjet vezetés még 1944. októberében a kiugrási kísérlet után adott engedélyt arra, hogy a moszkvai emigránsok

közül Gerő Ernő, Nagy Imre, Révai József és Farkas Mihály hazatérhessen. Rákosi Mátyás később, már a harcok után tért haza.

Rákosi Mátyás a magyar proletárdiktatúra vörös hadseregének egyik komiszárja volt. Először 1926-ban, a KMP illegális szervezéséért 8,5 évi fegyházra ítélték. Büntetése 1934. április 24-én letelt. Rákosit a fegyház kapuján már nem engedték ki. Újra perbe fogták és 1935-ben a Tanácsköztársaság idején kifejtett népbiztosi tevékenységéért életfogytiglani fegyházra ítélték. Rákosi összesen 16 évet ült Horthy börtöneiben, ami valószínűleg nagyban motiválhatta későbbi tevékenységét. Rákosit később a szovjetek egy fogolycsere egyezmény keretében kicserélték.

1949. február 1. A Magyar Függetlenségi Népfrontba (MFN) tömörítették a még meglévő pártokat, az elnök Rákosi Mátyás lett. Az MFN első kongresszusát 1949. március 15-én tartotta. A népfrontban résztvevő pártok az MDP javaslatára elhatározták, hogy legközelebbi országgyűlési választásokon, a népi összefogás eredményeként már közös programmal és közös listán indulnak. A választás az MDP átütő sikerét hozta. Az új parlament összetétele már a szovjet mintát, a proletárdiktatúra győzelmét tükrözte. A 402 képviselő közül 176 munkás 115 dolgozó paraszt volt.

A törvények 1966-tól elméletileg nem zárták ki a többes jelölést. 1985-től a többes jelölés az állampolgárok részéről lehetséges volt.

Új alkotmány

1949. augusztus 18-án a parlament egyhangúlag elfogadta az 1949. évi XX. törvényt, a Magyar Népköztársaság Alkotmányát. Ez a parlament volt az első, amely már a Népfront listájával indult és egypárti országgyűlés volt. Magyarország Népköztársaság lett. Az államhatalom „tartalma", a proletárdiktatúra célja, a szocialista

társadalmi rend felépítése. Az alkotmány utalt az alapvető termelőeszközök köztulajdonba vételére. A kisparasztság szövetkezeti összefogását célként jelölte meg.

Tanácsrendszer

1950. május 11. I. törvény a helyi, megyei, járási, városi és községi tanácsok létrehozásáról rendelkezett. A tanácsokat központi mintára, a központosított államhatalom helyi szerveiként hozták létre. A tanácsok tagjainak megválasztására első alkalommal 1950. október 22-én került sor.

A beszolgáltatás rendszere

A még a Horthy időben, 1940-ben bevezetett terménybeszolgáltatási rendszer 1945. után újraéledt. A beszolgáltatásokra kijelölt termények 1952-ben a kenyérgabonán kívül kiterjedtek a sertés, burgonya, zsír, baromfi, tojás, bor stb.-re. Ezeket olcsón, úgynevezett beszolgáltatási áron kellett leadni. Megjegyzendő, hogy a Szálasit követő 1-2 évben ez még indokolható volt azzal, hogy az állam az így felhalmozott készletekkel letörje a feketepiaci árakat. Sajnos, Rákosiék ezt nem vették tudomásul, és a begyűjtés egyre erőszakosabbá vált. A terhek miatt általánossá vált a földtől való menekülés. Az alkotmány szerint is, a fokozatosság és az önkéntesség alapján szerveződő téeszek helyett az erőszakos szervezések kerültek előtérbe, ezek pedig még jobban növelték a földtől való menekülést. 1935-ig több, mint 1,5 millió kh. földet hagytak el, illetve ajánlották fel az államnak. A mezőgazdaságból közel 300 ezer fő távozott, ezek mind az iparban helyezkedtek el.

Az 1952-53-54-es években az aszódi járási tanács mezőgazdasági osztályvezetője voltam, s mint ilyennek, a helytelen politika

hatásának csökkentése, a növekvő állami tartalékföldek hasznosításának gondja, ennek kapcsán a folyamatos összeütközések a járási pártbizottság és tanács vezetőivel nagyon megviselték az idegeimet. Az idegösszeroppanás szélén, 48 kilóra lefogyva nagy nehezen sikerült magamat áthelyeztetni az örkényi gépállomásra agronómusnak. Ekkor voltak a provokatív zaklatások, padlássöprések, a parasztok pellengérre állítása. Elvileg a 25 kh-nál nagyobb, vagy 250 aranykoronánál értékesebb földterület birtoklása volt a kulák minősítés kritériuma. A gyakorlatban azonban a kulákminősítést tetszés szerint is meghatározhatták.

1951. január 2-án bevezették a cukor- és lisztjegyeket. Az ellátási nehézségekért a gazdag parasztokat tették felelőssé. A kulákok nem lehettek tagjaik a termelőszövetkezeteknek. Közülük sokat kitelepítettek. A kitelepítések elsősorban a városi, fővárosi lakosság közül, az állam számára megbízhatatlan elemeket, főként a volt uralkodó osztály tagjait érintették. Ezeket vidékre, sokat a Hortobágyra vittek. Rákosi eltűrte, sőt elvárta, hogy személye különleges tiszteletet kapjon. Személyi kultuszát környezete, de egyes írók is növelték. Hatvanadik születésnapjának ünneplésére, 1952. március 8-án az Operaházban rendeztek nagyszabású ünnepélyt. Ekkor nyílt meg a munkásmozgalmi intézet kiállítása „Rákosi elvtárs harcos élete" címmel. Az ország minden részéből ajándékok ezrei érkeztek, munkaverseny felajánlások születtek. Rákosit Sztálin legjobb tanítványának nevezték, – sajnos az is volt. A 3 és 5 éves tervek, az erőltetett nagyberuházások (gumipitypang, gyapot termesztése stb.) meggondolatlan értelmetlen egyéb törekvések. Ezeket tetézték a koncepciós perek, a törvénytelen letartóztatások, a Rákosi által kiagyalt ellenségkép, aminek alapján sok tisztességes kommunistát csuktak börtönbe, akik közül többet ki is végeztek. Rákosi csalhatatlannak és egyeduralkodónak képzelte magát, amiben még a környezete is támogatta.

A térség országainak kommunista pártjaiban vezető szerepet játszottak az úgynevezett „moszkoviták", az 1945. előtt a Szovjetunióban élt, hazájukban illegalitásra kényszerített kommunisták. Az 1949-ben bevezetett proletárdiktatúra a nyugati társadalmak életszínvonalának elérését és meghaladását tűzte ki célul. Ehhez szükséges volt az osztálytársadalom felszámolása, mindenekelőtt a hűbéri társadalomból itt maradt tulajdonviszonyok felszámolása. A program ezen a ponton találkozott az értelmiség, a művelt parasztság és a munkásság nagy részének vágyálmaival, de 1948-53 között a Rákosi diktatúra a társadalom nagy részét maga ellen fordította.

Sztálin halála

1953. március 5-én meghalt Sztálin. A Szovjetunióban fordulat következett be, a hatalmat a kollektív vezetés vette át.

A politikai foglyok százezreit rehabilitálták. 1953. júniusában letartóztatták Beriját, a sztálini önkény végrehajtóját, majd decemberben ki is végezték.
Júniusban a szovjet központi bizottság meghívására Moszkvába érkezett a magyar párküldöttség: Rákosi, Gerő, Farkas és Révai. Utasítást kaptak a gazdasági irányvonal és a politika módosítására. Rákosinak, aki 1952-től miniszterelnök is volt, át kellett adni a miniszterelnökséget Nagy Imrének. A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetősége feltárta az alapvető problémákat, a kollektív vezetés hiányát, a személyi kultuszból eredő hibákat, a pártdemokrácia megsértését. Július 2-án Rákosi lemond miniszterelnöki tisztségéről, július 4-én megalakul a Nagy Imre kormány. Eltörlik a beadási hátralékot, részleges amnesztiát hirdetnek. Megszüntették az internálásokat, a kitelepítéseket, az erőltetett nagyberuházásokat. Csökkentették az egyes ruházati cikkek árát, emelték a közel egymillió foglalkoztatott bérét,

törölték az adóhátralékokat. A háztáji földek nagyságát a termelőszövetkezetekben 1 kh-re emelték. Megszűnt az állatvágási tilalom, ingyenes lett az állatorvosi ellátás, nőtt a szociális ellátottság stb.

Ekkorra már befejeződött a mezőgazdaság alapvető gépesítése, amely a háború előtt csaknem teljes mértékben az olcsó kézimunkaerőre volt alapozva. Természetesen a modernebb és a célgépek beszerzése folyamatosan történt a termelőszövetkezetekben és az állami gazdaságokban egészen a rendszerváltásig, amíg az új rablókapitalizmus lehetetlenné tette őket anyagilag. Nagytöbbségüket pedig teljesen szétverték.

1953. augusztus 20-án átadták a 78 ezer nézőt befogadó Népstadiont. Sajnos ma a népet semmibe vevő urak annyira irtóztak ettől a szótól, hogy elnevezték Puskás Stadionnak. Puskás őrnagy úr, akit itthon kiemelten kezeltek a népi demokráciában, az első adódó alkalommal elhagyta a hazáját, és a fasiszta Franco irányítása alá tartozó Spanyolországnak szerzett dicsőséget, mint futballista. Ha másért nem de ezért megérdemli a halhatatlanságot. Igaz emberségből, hazafiságból nem éppen ötösre vizsgázott.

A Szovjetunióban ismét megerősödtek a sztálini vonal képviselői, segítségükkel Rákosi újra háttérbe szorította Nagy Imrét. 1954. március 1-3. közötti vezetőségi ülésen Nagy Imrét jobboldali elhajlónak nyilvánították. 1955. április 18-án elvesztette minden pozícióját. A teljes körű sztálinizálásnak gátat vetett a Szovjetunióban a folyamatos hatalmi harc, így Nagy Imrét csak a pártból zárták ki 1955. végére. A gazdaság és a politika többékevésbé a régi pályára állt vissza. A kizárt Nagy Imre körül kialakult az úgynevezett pártellenzék, amely az 1953-as reformokat, azok továbbfejlesztését, személyi változásokat, Rákosi és társai menesztését tűzte ki célul. Nagy Imre köré csoportosultak sokan írók, újságírók, értelmiségiek. Ők lettek 1956. október 23.

és november 4. között a kormányzati politikában a sztálinizmus felszámolásának radikális hajtóerői.

Hogyan lett a forradalomból ellenforradalom

1956. február 14-25. között a Szovjetunió XX. Kongresszusa határozatot hozott a világrendszer békés egymás mellett élésének lehetőségéről. Kinyilvánította, hogy a kapitalizmusból a szocializmusba nem csak a szovjet út vezethet. Hruscsov részletesen foglalkozott Sztálin bűneivel és felelősségével. A kongresszusról hazatérő Rákosi az MDP KV vezetőségi ülésén (március 12-13.) állította, hogy a kongresszus igazolta őt. A Nagy Imre vezette pártellenzék viszont bátorítást nyert a kongresszusból. Július 17-án váratlanul Budapestre érkezik az egyik vezető szovjet tisztségviselő, akinek javaslatára az MDP KV Rákosit felmenti az elsőtitkári és politikai bizottsági tisztségéből. Az első titkár Gerő Ernő lesz. Rákosi elhagyja az országot és menedékjogot kap a Szovjetunióban.

1956. október 6-án a Kerepesi út temetőben – több tízezer ember részvételével – újratemetik az 1949-ben kivégzett Rajk Lászlót, Pálffy Györgyöt, Szalay Andrást és Szőnyi Tibort. A temetést követően az egyetemisták és más fiatalok néhányszáz főnyi csoportja tüntetést tartott a Batthyány örökmécsesnél, „nem állunk meg félúton, sztálinizmus pusztuljon" jelszóval.
Október 22-én a Budapesti Műszaki Egyetemen kiadják a jelszót a tüntetésre.
Október 23-án a Petőfi szobornál és a Műegyetemen délután 3 órakor a tömeg a Bem térre, onnan a Parlament elé vonul, ahol este 9 órakor Nagy Imre beszél: „Elvtársak! – kezdte beszédét Nagy Imre elvtárs – Szeretett barátaim! Hívásukra megjelentem, szeretettel üdvözlöm valamennyiüket, minden nagyrabecsülésem a ma-

gyar ifjúságé, amely elő kívánja segíteni a nehézségek leküzdését és a szocialista demokrácia kifejlesztését. (óriási taps) Barátaim! Szólni akarok. A lelkesedésnek és a tettvágynak párosulnia kell a józansággal, igazsággal, meggondolással és felelősséggel ... A magyar ifjúságnak a népi demokrácia mellett, a szocializmus igaz ügye mellett a helye, azok mellett, akik a nép, a haza, a szocializmus ügyét, de a magyar ifjúság ügyét is képviselni tudják és annak bátor szószólói ... Éljen a párt megújhodása! Éljen a népköztársaságunk! Bízunk abban, hogy a fegyelem és rend terén is példát mutató kommunistákhoz, magyar hazafiakhoz méltóan viselkedtek."

A változást mindenki akarta, a Rákosi önkény megdöntésében, a sztálinizmus felszámolásában szinte az egész nemzet egyet értett. Ezért ez forradalomnak indult. A hatalom megdöntése után azonban mindenki mást akart volna, de erre már nem került sor. A kommunisták, a munkások, a volt szegény parasztok és az értelmiség nagy része nem felszámolni akarta a szocialista vívmányokat, hanem megszüntetni a hibákat, a törvénytelenséget, az egyszemélyi diktatúrát. Helyre állítani a szocialista demokráciát, teljessé tenni és tovább építeni a szocializmust. A nagybirtok és az egyházak képviselői, a birtokaik visszavételéért akarták a rendszert megdönteni, hasonlóképpen a nagyvállalatok, bankok volt tulajdonosai, valamint a dzsentri világ képviselői is, nem beszélve a grófok, bárók világáról. Az érdekkülönbségek viszonylag hamar, még a rendszer megdöntése előtt kezdtek jelentkezni.

Gerő Ernő már 23-án a szovjet követségen keresztül katonai segítséget kért. Hruscsov eleinte húzódozott, de végül is beleegyezett és elrendelte a szovjet csapatok Budapestre vonulását.

A Budapestre rendelt szovjet katonai egységek csupán erődemonstrációra, nem komoly összecsapásra készültek. A Rádiónál lövöldözés volt október 23-án, estére már kitört a fegyveres

felkelés. A pártvezetés az ellenforradalmi lázadás leverése mellett döntött. Nagy Imrét is bevonták a vezetésbe. Október 28-30. között a kormány elfogadta a követelések egy részét, a szovjet csapatokat kivonták Budapestről. A tűzszünet és a felkelők integrálása a reguláris karhatalomba megnyugtatóan hatott. A folytatódó sztrájk és a gyűlölethullám azonban maradt. A szovjet tankok kivonulása után több vidéki városban és a budapesti pártház ostrománál kegyetlenkedéshez és lincselésekhez vezetett.

Október 24-én Budapestre érkezett az SZKP politikai bizottságának két tagja. Mikojan és Szuszlov, továbbá Szerov a KGB főnök. Javaslatukra leváltották Gerőt és helyére Kádár János került. Október 25-26-án úgy tűnt, hogy a kemény vonal, a még irányításuk alatt tartott fegyveres egységekkel gátat vet a kibontakozásnak. 25-én valakik a tüntetők közé lőttek, hogy kik lőttek előbb ez máig sincs tisztázva. A politikai bizottságban Nagy Imre és a kibontakozás hívei a szovjet vezetők támogatásával leállították a fegyveres akciókat és 28-án tűzszünetet rendeltek el. 1956. október 30-án, a tűzszünet napján a szovjet csapatok távoztak a fővárosból. Ekkor indult meg a támadás a budapesti pártbizottság székháza ellen. A Köztársaság téren elfogottakat a lábuknál fogva felakasztották, rugdosták, köpködték a „szabadságharcosok". Mindezeket külföldi, nyugati újságírók fényképezték. A „Life" képsorozatából 3 kép a karhatalmisták kivégzését tanúsítja. Sok volt a lincselés, John Sadory, a Life tudósítója így írta le a gyilkos sortüzet: „Egy méterre álltam ettől a csoporttól. Egyszerre az egyik elkezdett összecsuklani, egészen közelről lőttek a bordái közé. Úgy hullottak a földre mindannyian, mint a búza, amelyet lekaszáltak. Egy másik fiú rohanva jött ki a házból. Látta, hogy a barátai meghaltak, megfordult és behatolt a tömegbe, ahonnan a felkelők kivonszolták. Csak egy felvételt csináltam róla és már vége is volt. Ekkor idegeim felmondták a szolgálatot, könnyeim végigcsorogtak az arcomon. Három évet töltöttem a háborúban, de amit ott láttam az semmi volt ehhez a borzalomhoz képest."

Sadory riportja, képei az egész világot bejárták. A Rio de Janeiro legnagyobb lapja a Correroda Manha a képeket átengedte a délamerikai Magyar Hírlapnak, amely ezután közölte, de a következő szalagcímmel: „Így gyilkolnak az oroszok". A kivégzés előtt álló kiskatonák képéhez fűzött szöveg pedig így hangzik: „Szovjet-Oroszország kommunista kormánya, a képen látható férfiaknak egyetlen bűnük az volt, hogy állampolgárhoz méltóan akartak élni egy szabad és független Magyarországon." Feltartott kezekkel egy kivégző osztag előtt állnak. (John Sadory: The fighting really began, To flarc up. A „Life" 1956 decemberi különszáma, 28. oldal)

A Londonban megjelenő „Reynolds Nexus" október 31-én a következőket adta hírül: „Megerősítést nyert, hogy Nyugat-Magyarországon lázas sietséggel szélsőséges katonai szervezeteket hoznak létre, hogy azok beláthatatlan következményekkel járó politikai akciókat kezdjenek. Továbbá magyar forradalmárok, jobboldali radikálisok, magyar fasiszták özönlenek külföldről Magyarországra."

1956. október 23. és november 24. között 9962 köztörvényes és 3324 politikai elítéltet szabadítottak ki a börtönökből. A fegyveres erők 224 halottat vesztettek. A Párizsban megjelenő „L'Express" 1956. november 9-i száma így írt: A haragvó tömeg vadul öldökölt, a politikai rendőrség tagjai nem voltak az egyedüliek, akiket meglincseltek. Az angol Reuter hírügynökség jelenti: Bizonyos információk szerint a fasiszta mozgalom egykori tagjai megkísérlik pártjukat újjászervezni... Az egész országban olyan jelenetek játszódnak le, amelyek a fehérek 1919-es visszatérésére emlékeztetnek.

November 4-én megindult a mindent elsöprő szovjet támadás. Nagy Imre a Jugoszláv követségen keresett menedéket. Október 29-től folyamatosan erősödött a harc. Nagy Imre kormányának már nem csak az átalakításért, hanem a megbuktatásáért is. Ez a küzdelem a pártház elfoglalása után mindinkább a Mindszenthy-

kormányért való harcot jelentette. Október utolsó napjaiban a Szabad Európa rádióhoz Washingtonból megérkezett a híres napiparancs: „Build Up Mindszenthy" (Az élre Mindszenthyvel!). Őt akarták megtenni Magyarország miniszterelnökévé, hogy megkezdődjön annak a rendi államnak a felépítése, amelyben a nagybirtokosok és az egyház megint visszakapják földjeiket és kiváltságaikat.

Az 1945 utáni államosítások során a katolikus egyháztól 656.894 kh földet vettek állami kezelésbe.

Végezetül tisztázni kell a forradalom fogalmát.
A forradalom lényege: akár véres, akár vértelen, hosszan vagy lassan megy végre, végeredménye egy merőben új társadalmi formát hoz létre, amelyben a tömegek valamivel nagyobb szabadsághoz jutnak. Ezzel szemben az 1956-os megmozdulások a fennálló rend megdöntésével egy az egyben az 1945. év előtti rendet akarták visszaállítani, vagyis itt semmilyen új és előrelépés nem történt, sőt – visszarendeződést akartak. Ez semmiképpen sem forradalom.
Ezt bizonyítja az is, hogy a rendszerváltók a mai globálkapitalizmust az úgynevezett forradalom örökségének értékelik. Nem szűnnek meg dicsőíteni az 1956-ra emlékeztető ünnepségeket. Már jóval október 23-a előtt elkezdődik, mint ahogy a kommunizmus áldozataira való emlékezés február elején nagy csinnadrattával napokig tart. Ezalatt az állandó történelem hamisítás és a baloldal ócsárlása folyik. Emlékezés egyoldalúan, a fiatalok agymosása, mondván, még mindig itt élnek köztünk 1956. áldozatai és hóhérai. Ezeknek az uraknak egyetlen céljuk, hogy a nemzetet megosszák, és a valódi problémákról elterelejék a figyelmet. Mindig lesz azonban olyan, aki a másik igazságot is el fogja mondani, mert tényleg itt vannak az áldozatok és hóhérok. Valóban itt élnek azoknak a kiskatonáknak testvérei, szülei, akiket október 30-án a Köztársaság téri pártház ostrománál, – miután már megadták

magukat – a pártház ostromlói, a forradalom legnagyobb dicsőségére, fejjel lefelé felakasztották és a tömeg őrjöngése közben a szívüket kivágták. Itt élnek annak a kiskatonának a hozzátartozói, akit 56 őszén egy orvostanhallgató injekcióval megölt, s akit emiatt elítéltek. Itt élnek azok is, akik őt és a gyilkos társait rehabilitálták, sőt szobrot állítottak neki.

Kádár-korszak

Kádár János 1956. október 30-án lett Nagy Imre kormányának államminisztere. November elsején rádióbeszédben bejelentette az új párt, a Magyar Szocialista Munkáspárt megalakulását. November 4-én létrejött a munkás-paraszt kormány.

Kádár két vonatkozásban szakított a Rákosi csoport politikájával: az erőltetett növekedési politikát alárendelte a lakossági életszínvonal lassú, de kiszámítható növekedésének és korlátozta az állambiztonsági szervek jogosultságait. Türelmesebb lett a Tsz szervezés, jobban érvényesült a gazdasági ösztönzés. 1960. tavaszára a szántóterületek túlnyomó része már szövetkezeti tulajdon lett. 1960-tól korszerűsödött a magyar mezőgazdaság technikai feltétele. 1960 és 1965. között évi átlagban 3,5%-kal nőtt a termelés. A mezőgazdasági termelés 1962-ben 40%-kal volt nagyobb az 1949. évinél. 1962-ben négyszer annyi traktor volt, mint 1958-ban és háromszorosára nőtt az öntözött terület.

A magyar mezőgazdaság a 60-as évek közepétől a rendszerváltásig a világ élvonalába tartozott. Érdemes megjegyezni, hogyha a rendszerváltó urak szét nem verik a szövetkezetet, akkor most nem lenne gond a mezőgazdasági piaci kvótával. Köztudott ugyanis, hogy annyit termelhetünk be az EU piacra, amennyi a jelenlegi termelési szintünk.

A magyar parlament 1963. március 21-i ülésén Kádár János széleskörű amnesztiát jelentett be. Szabadlábra került csaknem valamennyi 56-os elítélt, valamint az 1957. utáni államellenes tevékenységéért bebörtönzöttek is. Csak a köztörvényes bűnözök nem szabadultak.

Két évtized alatt nyugaton és keleten is csodált ingyenes óvoda, iskola, egészségügyi ellátás soha nem látott színvonalra fejlődött. befejeződött a villamosítás, épült a csatorna és a vezetékes ivóvíz rendszer. Ma már bírálja a társadalom a házgyárakban épült lakásokat, feledve azt, hogy néhány évtizeddel ezelőtt a magyarországi házaknak 50%-án nem volt cseréptető és a komfortja nem érte el a 16%-ot sem. Ebben az országban a paraszt, de a munkás is, először lehetett nyugdíjas, mehetett szabadságra, és szinte ingyen mehetett üdülni.

Az 1967. októberi törvény szabályozta a munkaadó és a munkavállaló jogait. Új jogforrás lett a vállalati kollektív szerződés, növekedett a szakszervezetek hatásköre. Ma a privatizált nagyüzemek eladásával elkótyavetyélték, és sikeresen verték szét a szakszervezeteket, amelyeknek feladata lett volna a dolgozók érdekeinek védelme. Ma a szakszervezetek egymással marakodó rágcsálók lettek a kapitalizmus magtárában. A magyar ipari termelés 1962-ben 4,5-szerese volt az 1939. évinek. Törvény rögzítette az 1960-as években a munkavégzéssel kapcsolatos jogokat, mint például díjazás, szabadság, pihenőidő, túlmunkadíj stb. 1967. január 1-ével megszületett az Európában egyedülálló népesedéspolitika eredménye: a 3/1967. sz. kormányrendelet, mely szerint gyermekgondozási segély illeti meg a dolgozó anyát, a gyermek 2 és fél éves koráig. Később ezt 3 évre módosították. Először 1957-től Fóton, majd az ország más vidékein is gyermekvárosok létesültek a szülő nélküli gyerekek gondozása céljából. 1960. szeptemberében a főváros egykori szégyenfoltja a Mária

Valéria telep helyén felépült József Attiláról elnevezett hatalmas lakótelep.

1970. április 4-én, a felszabadulás ünnepén átadták az első, 6,5 km hosszú metróvonalat a Deák tér és az Örs vezér tér között.
1975. május 25-én felavatják a zánkai úttörőtábort. A központi épületben, az irodákon kívül könyvtár, úttörő-történeti múzeum, tanácskozók, társalgó termek létesültek. 3000 adagos konyha, tálaló, étterem, valamint 500 gyereket befogadó előadóterem kaptak helyet. Ehhez társult a sportcsarnok, a stadion 3000 fős lelátóval, 16 nyári tábor épületei, a téli tábor és 36 méter magas víztorony. Mindez 365 hektárnyi területen. Nyáron kéthetes turnusban 3000 úttörőt tudtak fogadni. Évente 25 ezer gyerek fordult meg és üdült Zánkán.

Az MSZMP VIII. Kongresszusán Kádár János adta ki, azt a később nemzetközileg is híressé vált jelszót: „aki nincs ellenünk, velünk van", ezzel akarta jelezni, hogy a párt szakított a proletárdiktatúrás hagyományokkal. Százával, ezrével, tízezrével léptek be a pártba, többségében számítók, karrieristák, elvtelenek. Később ezek okozták a Kádár rendszer bukását.
1989. október 6-án az MSZMP KB vezetősége megtartotta a XIV. Kongresszusát, mely egyben az utolsó volt. Mint kiderült, a pártszakadás után, a 800 ezer párttagból maradtunk 25 ezren kommunisták, a többi csak párttag volt, akik már a párton belül ellenzékek voltak. Egymást segítve befurakodtak különböző, gyakran nem is jelentéktelen funkciókba és lassan kiszorították a kommunistákat a hatalomból.

1972. május 10-én Kádár János felajánlotta lemondását első titkári tisztségéről. A lemondást a KB egyhangúlag elutasította. Emlékszem egy elég magas funkcióban lévő párttagra, aki akkor úgy érvelt: Kádár elvtárs ne mondjon le, szükségünk van magára, szükségünk van a tapasztalatára. A rendszerváltás után a televízió képernyőjén bizonygatta, hogy ő már évek óta mindig kereszt-

betett Kádárnak.
Ezek közül az urak közül a rendszerváltás után igen sok ismerős arc tűnt fel valamelyik „régi-új" párt szervezői és vezetői vagy magasabb funkcionáriusok között. Ők voltak, akik viselkedésükkel, tetteikkel belülről rágták a rendszert, mint molykukac az almát. Két kézzel verték a mellüket, hogy ők, csakis ők a hősök, akik megbuktatták a rendszert, azt, amelyik embert csinált sokukból, diplomát adott a kezükbe ingyen. Nagyon találó erre Baranyi Ferenc József Attila-díjas küldő-műfordító verse:

Egy paraszkáderre

Hétévesen mezítláb járt a
Falusi iskolába,

Otthon korán dologra fogták,
Szülei nem győzték a munkát.

Markot szedett és törekelt,
Ha cséplésкor felbolydult a pelyva.

Disznót, pulykát, tehenet őrzött,
De elbúsult, mikor az ősz jött.

Ment volna iskolába inkább,
Még novemberben is mezítláb.

Ahogy a harc elült a földön,
Cipő került a lábára rögtön.

Mellyel szebb iskola kövére
Vert induló-ritmust a lépte.

Most épp a múltját magyarázza,
Nem emlékezve, csak okádva.

Fejére hamut szór,
s szaval a szovjet elnyomásról.

Ha az oroszok be nem jönnek,
Talán ma is túrná a földet,

És azt a trágyát teregetné,
mellyel naponta válik eggyé.

Nem tudtuk lerendezni az „új osztály" megszületésének ügyét, amiből mára „megélhetési kommunisták", középutas bólogatók, vagy olykor jobboldali bitangok lettek.

Az 1989-es társadalmi rendszerváltás

1986. június 8-11-én Gorbacsov Budapestre látogatott, s ez a látogatás biztatás volt a magyar radikális reformereknek. Jelszóvá vált a „glasznoszty" és a „peresztrojka".
Innen kezdve az események felgyorsultak. 1987. szeptember 27-én Lakitelken megalakult a Magyar Demokrata Fórum (MDF). A fő referendumot Pozsgay Imre, a Hazafias Népfront főtitkára, az MSZMP KB tagja tartotta.
1988. március 30-án megalakult a FIDESZ.
Az MSZMP 1988. május 20-ai értekezletén kimondta a platform szabadságát.
1988. november 13-án megalakult az SZDSZ.
1988. november 18-án megalakult a Független Kisgazdapárt.
1989. február 10-11. az MSZMP KB elfogadta a többpárt rendszert.
1989. május 8-án az MSZMP Központi Bizottsága felmentette Kádár Jánost.
1989. október 7. létrejött az MSZP, amely ekkor még az MSZMP-én belüli reformtörekvések örökösének tekintette magát.
Elnöknek Nyers Rezsőt választották meg. Elfogadták a párt

alapszabályát és programnyilatkozatát. Nyers Rezső zárószavában hangsúlyozta: a párt a reformkörök és a népi-demokratikus platform között létrejött kompromisszumnak az eredménye. A párt szocialista, nem szociáldemokrata, nem kommunista, de vállalja a kétféle mozgalom történelmi értékeit.

Őszintén meg kell mondani, sokan vártuk a rendszerváltást. Mi azért, hogy helyreálljon a demokrácia, és a Kádár-rendszerben is helyükön hagyott kiskirályok korrupt hatalma szűnjön meg. A munkásoknak valódi beleszólásuk legyen a vállalatok életébe, mert a dolgok menete, irányítása egyre inkább hasonlított a tőkés termelési módra. Mások, amint az ábra mutatja, azért várták, hogy a demokrácia leple alatt nyíltan lehessen az általuk gyártott törvények segítésével a nemzet vagyonát, annak nagy részét saját céljaiknak megszerezni.
Az MSZP vállalása az MSZMP történelmi értékeire vonatkozóan nem volt más, mint propaganda szólam az emberek megtévesztésére. Valójában ugyanolyan jobboldali párt, mint a többi. A párt köztársasági elnöknek Pozsgay Imrét javasolta.
1990. március 10-én Horn Gyula és Eduard Sevarnadze, a magyar és a szovjet külügyminiszter aláírták a teljes szovjet csapatkivonásról szóló kormányközi egyezményt.
1989. október 23-án Szűrös Mátyás ideiglenes köztársasági elnök kikiáltja a Magyar Köztársaságot. 1990. augusztu3-án az országgyűlés köztársasági elnökké választja Göncz Árpádot.

Ahogy az új párt nevéből törölték a „munkás" szót, úgy az államalakulatból is törölték a „nép"-et.
A történészek állásfoglalása az volt, hogy a királyi címer helyett a Kossuth címer legyen a köztársaság kifejezője, de ezt a javaslatot elvetették.

A nagy feltalálók

Kátyúba került az ország szekere
A hat párt közül ugyan ki tolta bele?
Egymásra mutatnak, de abban egyetértenek:
Azért ment kátyúba, mert a kereke kerek.

Hé emberek figyeljetek!
Megoldjuk mi a helyzetet.
Hogy kijöjjön onnan, kellenék
Négy darab szögletes kerék.

Semmit sem kell aztán készíteni, csak:
A királyi címer alatt,
A Magyar Köztársaságban,
A Szocialista Pártnak
A kapitalizmust kell építeni.

Hát ez a négy szögletes kerék,
ugye, hogy remek?
A tagok szépen egymásba illenek.
Most aztán nincs más,
Csak tolni kell pajtás.
És ha magunkat össze is szarjuk,
Érezni fogjuk ... a szagát,
S a szekér süllyed tovább.

A nagy demokrácia eredménye, hogy ma a magyar parlamentben nincs egyetlen paraszt és egyetlen munkás sem. csak jogászok és történészek találhatók a bársonyszékben, ők ismerik igazán a munkások és parasztok érdekeit, ennél jobban csak a saját érdekeit ismerik.

Elprivatizálták a nép vagyonát arra hivatkozva, hogy a Kádár rendszerben eladósodott az ország. Mára már kiderült, hogy amit

az urak elkótyavetyéltek, annak becsületes áron a 2-3%-a elég lett volna az összes adósság visszafizetéséhez. De nem is ez volt a cél.

Hivatalos adatok szerint 1989-ben az ország bruttó adóssága 20,3 milliárd dollár volt. 1995-ben már 31,5 milliárd dollárra nőtt ez az adósság. Csak a belföldi államadósság utáni kamat 1995-ben 5,4 milliárd forint, ami 1997-re már 80,7 milliárd forintra emelkedett.

Az adósság tehát nem csökkent, hanem óriási mértékben emelkedett, miközben milliomosok – sőt milliárdosok – nőttek ki a semmiből.. Ugyanezek szemérmetlenül azt állítják, hogy ezeket a vagyonokat tisztességes munkával szerezték. Ennek az ellenkezőjére egyetlen és megdönthetetlen bizonyíték van, mégpedig az, hogy az ember számára használható értéket csakis munkával lehet előállítani. Hiába rejt a föld mélye aranyat, szenet, olajat, gyémántot, vagy bármi mást, ha soha senki nem nyúl hozzá, soha nem lesz belőle az ember számára használható érték.

Természetesen a munkavégzéshez sok ember összehangolt tevékenységére van szükség. A munkát végzőknek lakásra, orvosra, tudásra, gépekre, élelemre stb. van szükségük. Mindenki a maga területén teszi a dolgát, az alkotó munka ma elképzelhetetlen egyéni alapon. A munka tehát társadalmi! A baj az, hogy a munka termékének kisajátítása egyéni, vagyis azé a haszon, aki semmit sem tesz. A termelt áruk elosztására, terítésére a tisztességes haszon arányában szükség van. Ez még belefér a munka fogalmába.
A nagytőkésekre, a „multikra" azonban nincs szükség, ők csak a dolgozók által termelt értékek kisajátításával, a bérek alacsony szinten tartásával, ezzel együtt az ember számára szükséges kulturális, szociális szükségletek megvonásával nyomást gyakorolnak a munkából élőkre. A termelt áru értékét a maguk kénye-kedvére díjazzák és így óriási haszonra, profitra tesznek szert.

A nagytőke szerepe tehát nem más, mind a dolgozóktól elvont érték, a profit újra meg újra való elosztása egymás között.

A történelem meghamisítása

Ma Magyarországon a vadkapitalizmus korszakában a történelem legnagyobb hamisítása folyik. Minden áron próbálják bizonygatni, hogy csakis ez, az úgynevezett demokrácia vezethet a mindenkit megillető emberi élethez. (Egy újszülöttnek minden vicc új – alapján.) A tagadhatatlan eredményeket, amit a szocializmus építésének időszakában elértünk, mélyen elhallgatják és a médiákat is elhallgattatják.

Ezt az időszakot a tőkés társadalom kommunizmusnak nevezi, amely szerintük csak a sztálinizmussal, nálunk Rákosi túlkapásaival, ha úgy tetszik bűneivel egyenlő. Mint ilyet, minden erővel próbálják bizonygatni. Elrettentő példának építették meg a Terror Házát, amelyben az emberi kegyetlenkedések terén még a fasizmus is csak másodhegedűs szerepet kapott.
Sem a rabszolgatársadalomban, sem a feudalizmusban ilyenre nem is emlékeznek. Még II. János Pál pápa is bocsánatot kért az emberiségtől a katolicizmus erőszakos terjesztése, a másvallásúak és a boszorkányüldözések idején, az egyházak által elkövetett bűnökért.

Ha a tőkés rendszert valóban érdekelné, hogy az emberi gyűlölködést, kínzást, erőszakot, mint elítélendőt az igazi emberi értékektől, – akarná bemutatni – az eddigi rövid történelmi bemutatás után találtak volna elég példát, ők azonban hiányoztak a történelem órákról, vagy hülyének nézik a világot.
Meg nem történtté szeretnék tenni a megtörténteket, hogy a szocializmust építő társadalom létezett, arról a jövő generációja csak úgy értesül, hogy abban csak negatív dolgok léteztek. Még az emlékét is úgy akarták eltüntetni, hogy a szobrokat is eltüntették

a közterekről. Ekkor írtam – igyekezetük elismeréseként – az alábbi versikét.

Egy kis biztatás

Helló éberek, ész-szegények,
szobrokat döntő legények!
Valamit elfelejtettetek,
mégpedig a lényeget.
Nem elég ám Marxot meg a többit begyűjteni,
aki akarja, nyugaton úgyis megnézheti!

Az „átkos" emlékét mind el kell tüntetni,
a metrókat is be kell még tömni,
hogy az emberek ne lássák,
mert azt is mind a komcsik csinálták.
Bányászt, munkást szorítsátok, ne lázadjon ...
A teremtő tudomány is alázkodjon.

Le kell bontani a sok bérlakást,
vissza a barakkokat, a „Valériát".
Visszarobbantani a hidakat,
tönkretenni a vasutakat.
Mert a mára „megdicsőült" háború után
sem maradt sem kocsi, sem mozdony, sem uszály.

Csak rom maradt, nyomor, halott és árva.
A patkány menekült, de a dolgozó itt maradt állva.
Ésszel és kézzel rendet rakott,
egy tál ételért dolgozott.
Egy tál ételért dolgozott,
hogy most legyen mit lopnotok.

Nézzük mi van a létbiztonsággal,
üdültetéssel, egészségellátással?

Ó, az eredményes, jó úton halad,
lassan az egészből csak emlék marad.
Az ipart is sikerült visszahúzni,
a mezőgazdaságot is tönkrezúzni.

Az ingyen szerzett diplomákat sem szabad ám elfelejteni,
őket is az „átkos" rendszer termelte ki.
Számuk a régiek többszöröse,
talán azért ily sok a selejt közötte.
Harcotokat következetesebben kellene vívni! ...
Gondoljátok meg: nem kellene-e a tükröt is leköpni?

(1993)

Ellentétek és azok okai

A bérből, fizetésből, kisvállalkozásból élők, – ide értve a nem nagybirtokos parasztságot is – örök és kibékíthetetlen harcban állnak a burzsoáziával, a monopol kapitalizmussal, azok képviselőivel. A harc mindaddig tart, amíg a kizsákmányolás meg nem szűnik a földön. A kizsákmányolás nemcsak egy adott országon belül történik, hanem a gazdagabb, nagyobb országok olyan feltételeket diktálnak a gyengébbeknek, hogy azok belerokkannak. Ez az új gyarmati politika. Látszólag függetlenek lettek, a valóságban azonban semmi sem változott.

Az emberiség új fogalommal, a terrorizmussal kénytelen szembesülni.

A nemrég megjelent „Értelmezések, elméletek, viták" című szöveggyűjtemény 24 fő értelmiségi írását tartalmazza, valamennyien a 2001. szeptember 11-i New-York-i és washingtoni merényletekre reagálnak. Jean Baudrillard francia filozófus kijelenti: „A

terrorizmus erkölcstelen, (de) olyan globalizációra válaszol, amely maga is erkölcstelen".

Daniel Bensaid filozófus és Willy Pelletier szociológus professzor vitairata a forradalom, a nemzeti szabadságharc és a terrorizmus fogalmakat kívánja tisztázni. A német megszállók szemében a francia ellenállók és a szovjet partizánok terroristák voltak. A francia vezetők szerint az algériai függetlenségért harcolók, az orosz Putyin szerint a csecsenek a terroristák.

Ne feledjük el, hogy a nagyhatalmak által megosztott 24 milliós kurd népnek nincs országa. A fel-fellángoló szabadságharc katonáit terroristáknak titulálják, és embertelen kegyetlenséggel megtorolják. A legtöbb kurd Törökország területén él, mégsem próbál a szabadság és a demokrácia legfőbb őre bármit is tenni az elnyomás ellen, mert Törökország a NATO oszlopos tagja.

Noam Chanisky professzor rávilágít arra, hogy a Bin Laden hálózatát Afganisztánban a CIA kezdte kiépíteni még 1979-ben. Brezsinszki, az USA nemzetbiztonsági tanácsadója azzal kérkedett, hogy 1979. közepén titkos támogatást nyújtott az afgán kormány ellen harcoló mudzsahediknek, hogy az oroszokat becsalogassa, az ő kifejezésével élve: az „afgán csapdába".

Észak-Írországban az angolok az íreket nevezik terroristáknak, és igyekeznek vallásháborúnak beállítani az ellentéteket, holott arról van szó, hogy százegynéhány évvel ezelőtt győztek az ellenállók felett és megszállták Észak-Írországot. Ráadásul évente nagy csinnadrattával még meg is ünneplik, és az íreket megalázó gőggel végigvonulnak az írek lakta városrészeken.

A Bush elnök által kihirdetett" szent háború", a „végtelen igazság", a terrorizmus kiirtására való végtelen háború, egy megfoghatatlan és állandóan változó ellenséggel szemben, melynek erejét a világ nyomora csak egyre táplálja.

Ma a világ 358 emberének több pénze van, mint 2,3 milliárd embernek, a föld lakossága 40%-ának együttesen.

Hasszán bin Tabul, a római klub elnöke szerint: emberarcú fejlődés lenne a cél, átmenet a háború kultúrájából a béke kultúrája felé, hogy megtanuljunk együtt élni, hogy szolidárisak legyünk egymással, hogy megosszuk a tudást és tapasztalatokat és hogy gyakoroljuk más hagyományok és értékek megbecsülését.

Környezetrombolás a világon.

Mi most ott tartunk, hogy saját magunk által termelt szemetet csak nagy üggyel-bajjal tudjuk elhelyezni. Ritka az a falu, amelyik hajlandó megtűrni a közelében, még az új, modernül felszerelt szeméttelepet sem. Ha mégis, azt csak egy jelentékenyebb összeg fejében és új munkahelyek kialakítása reményében teszi.

A nagyrészt nehezen, – több tíz év átlagában – lebomló műanyag csomagolások, flakonok mint hulladék, óriási területeket foglalnak el. Ezek újrahasznosítása, újratölthető, visszaváltható flakonok gyártása nem kifizetődő a tőkésnek.

Percenként futballpálya nagyságú őserdőt irtunk ki: a bürokrácia és a különböző pletyka és egyéb, tudománytalan és tájékoztatásra is alkalmatlan folyóiratok, újságok tömkelege miatt. Csak egy-egy faluban hetente, havonta, a kerítésekbe, postaládákba bedugdosott reklámok több mázsa hulladékot képeznek, amit aztán a vételárba beszámítanak. Jobbik eset, ha ezeket nem tüzelik el, esetleg a papírgyűjtő iskolások összeszedik.

Az élővilág tudatos tönkretétele

Nem elég, hogy a felesleges erdőirtásokkal, a vadon élő állatok életterét szűkítik, hanem az esztelen úri passziónak engedve, apró, védett madarakat, énekes madarakat zabálnak. Ugyan mennyi hús lehet egy verébnél is kisebb mezei pacsirtából? Biztos, hogy egyetlen munkásnak sem jutna eszébe, hogy ilyet egyen?? Meg se tudná fizetni.

A vizek szennyezése egy másik nagyon fontos kérdés. Lásd a tiszai halpusztulást, amit a Romániában megnyitott aranybányákban alkalmazott cián okozott.

Az ózonlyuk, amely a fejlett ipari országok által kibocsátott CO_2 romboló hatásaként jött létre. 1997-ben a tudósok javaslatára az ENSZ égisze alatt egyezmény jött létre a káros gázkibocsátás csökkentésére, igen kevés eredménnyel.
2002. augusztus 26. és szeptember 4. között újabb egyezmény jött létre, amit a fejlett országok közül egyedül az USA nem írt alá.
50 év alatt az ózonlyuk az ötszázszorosára nőtt. Ausztráliában minden 65 év felüli ember (kb. 70%) szenved valamilyen bőrbetegségben, és az ott élő üregi nyulak egy része megvakult.

A bűnözés alakulása

Hivatalos statisztikai adatok szerint (Katona Tamás, Szegedi Tudományegyetem) az alábbi:

A bűnözés éve	Elkövetett bűnesetek száma	A nyomozás eredményessége
1970	122 289	79,2%
1988	185 344	62,8%
1989	225 393	55,1%
1990	341 051	46,9%
2000	450 673	36,4%
2001	465 000	36,4%

Kb. hatszázezer ember van az országban, akikről nem tudják, hogy miből él, a statisztika pedig önmaga karikatúrája.
A számok önmagukért beszélnek, – ennyi a beígért létbiztonságról.

Egy fogva tartott elítélt naponta 4058 forintba kerül az adófizetőknek. Az egy főre eső börtön építése kb. 1 millió forint. 2002. november havi adat szerint 4267 eltűnt embert keresnek.

A bűnözéshez tartozik a kábítószerek rohamos terjedése. A leány és gyermek kereskedelem, a pedofilia áldozatai, az utcára került gyermekek, csőlakók. Az elkövetők üzletemberek, gyárosok, papok, általában gazdagok. A burzsoá kormányok nem tudják, de nem is akarják felszámolni egyiket sem. Jó, hogy a közvéleménynek van mivel foglalkoznia. A kapitalizmus egyébként is a bűnre épül.

Hajléktalanok

Hivatalosan elismerten, a hajléktalanok száma 50 ezer fő. Kegyetlen hideg esetén mintegy 5000 ezren jutnak fedélhez és meleghez. 2003-ban közel 300 ember fagyott meg. A hajléktalanok egy része családi okokból kerül a hajléktalanok táborába, de a nagyobbik részük a lakásmaffia áldozatai. Csellel, vagy erőszakkal aláírattak velük olyan szerződést, amely megszüntette velük a tulajdonjogot, és mindezt hivatalos jogi keretekbe foglalva. A kormány pedig széttárja a karját: nem tehet semmit, hiszen ügyvéd, sőt néha közjegyző is jóvá hagyta. Ez a kapitalista jog- és vagyonbiztonság.

Igaz, karácsonykor kapnak egy-egy tál ételt, olykor a „nagyjaink" lemennek közéjük, amiért aztán a médiák még népszerűsítik is őket. Az nem jut eszükbe, hogy a hajléktalanokat az ő politikájuk csinálta, és az sem számít, ha az ünnepek után megfagynak. A szociálpropaganda megvolt és az a fő!

A nemzetközi gyermekmentő szolgálat nemrég közzé tett adatai szerint 100-200 ezerre tehető azoknak a gyermekeknek a száma, akik nem jutnak naponta meleg ételhez. Nehéz szociális helyzetben lévő településeken az óvodás és az iskolás gyermekek 40%-a indul el otthonról reggeli nélkül, és legalább 20%-uk fekszik le vacsora nélkül. TV-ből vett adatok.

Korrupció

Az e témával foglalkozó nemzetközi szervezet szerint egyre jobban terjed. A rendszerváltás után közvetlenül elkezdődött az olajszőkítések, olajmaffiák korszaka, ahol egész vonatszerelvények tűntek el úgy, hogy a mai napig sincs felelős. Az anyagi kár azonban akkor sem térülne meg, ha megtalálnák a

felelősöket. Voltak bankbotrányok, tönkrement bankok, amit aztán az éppen hatalmon lévő kormány az állampolgárok pénzéből finanszírozott. Bűnös nincs!

A rendszerváltás utáni évek legrafináltabb és legszerteágazóbb ügye Kulcsár Attila nevével fémjelzett bróker botrány, amelyből a közvélemény csak a jéghegy csúcsát látja.

Vezető politikusaink a lényeget megkerülve, mellékes kérdésekből szenzációt keltő ügyeket csinálnak. A közéleten eluralkodott a nagyotmondás, a hazudozás, egymás lejáratása.

Az oktatás helyzete

Magyarország egyik legfőbb ereje és tartaléka az itt élők és itt dolgozók tudása, szellemi gazdagsága. Ezért az oktatást stratégiai ágazatnak kellene kezelni.
Minden gyermek és felnőtt, anyagi helyzetétől függetlenül kapjon lehetőséget a rendszeres sportra és testnevelésre. A magyar sport alapja az óvodai és diáksport legyen.

Ma az államnak drága az iskolák fenntartása, mondják: legyenek gazdái az önkormányzatok, azok, amelyek nagy része csődközeli helyzetben van.
Az 1998-as adatok szerint Magyarország pl. 3,2%-ot, Svédország 4,7%-ot költött közoktatásra. Az oktatás és a tömegsport alapvetően állami feladat, ezért minden szinten ingyenessé kell tenni. Legyen ingyenes a tankönyv, a diákok étkeztetése, a diplomaszerzés.
Az oktatás helyzetét nem segíti elő, hogy minden kormány újra szervezi. Az ide-oda szervezésnek a „szakértői gazdáin" kívül legnagyobb haszonélvezői a tankönyvpiac. Évről-évre új kiadásban jelennek meg a könyvek és módszertani útmutatók. Ebből fakadó hiányosság, az alapkészségek elsajátítása, a diákok túlter-

heltsége. A legnagyobb hiba pedig az, hogy az iskola nem tanítja meg tanulni a gyerekeket. Nem készíti fel a gyereket a felvételire. A gyerekek nagy része az alapozó oktatás szakaszában nem tanul meg írni és olvasni.

Sportról, tömegsportról, amit játékos formában az óvodában, iskolában igyekeztek megszerettetni a gyerekkel, szinte már alig létezik. Ennek ellentéteként ugrásszerűen megnőtt a mozgásszervi beteg gyerekek száma. Korábban iskolák, üzemek, szövetkezetek, falvak voltak büszkék saját csapataira és mérték össze tehetségüket. Ma, az egykor legnépszerűbb sport, a labdarúgás helyzete sajnálatos és egyben nevetséges is. Az edzőket, játékosokat adják-veszik, mint például egy tenyészbikát. a tőkések egy része gyakran nem is egy játékost, de egy egész csapatot vásárol meg.
A minden áron való győzelem a fontos. Ha nem győz az a csapat, amelyik x város vagy egyesület színeiben játszik, az erősebb drukkertábor megveri a másikat, olykor saját játékosait is.

Az el nem adott intézmények napi gondokkal küszködnek. Az üzemi, vállalati, szövetkezeti sportegyesületek megszűnésével 40%—al csökkent a sportegyesületek száma és 65%-kal az egyesületekben sportolók száma. Pl. csak Budapesten az 1980-as években 130-140 csapat nevezett a középiskolai kézilabda bajnokságra, az elmúlt években csak 18-25 csapat.

Egészségügy

Minden embernek joga van az élethez, egészsége védelméhez, és ezt a lehetőséget az államnak kötelessége biztosítani. Ez korábban így is volt. A rendszerváltást követően azonban az eddig hatalmon lévő jobboldal, beleértve az MSZP-t is, különböző átszervezésekkel, úgynevezett egészségügyi reformokkal igyekeztek ezt a jogot megnyirbálni. Végül odáig jutottak, hogy ma már a látszatát sem

akarják megőrizni, ezért elhatározták a kórházak privatizációját. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy akinek van elég pénze, az meg tudja fizetni, akinek nincs, az haljon meg.
A Munkáspárt az egyetlen következetes baloldali párt, amely fölemelte szavát a kórházprivatizáció ellen és népszavazást kezdeményezett az úgynevezett kórháztörvény visszavonására. A Munkáspárt kezdeményezéséhez csatlakozott a Baloldali Front Munkás Ifjúság Szövetsége és a Társadalmi Demokráciáért mozgalom. A népszavazáshoz szükséges aláírásgyűjtést megkezdték.

Létbizonytalanság, munkanélküliség

A tőkés világ létalapja a munkanélküliség fenntartása. A bérből és fizetésből élők között minden rétegben megtalálhatók, velük tartja sakkban a tőkés a dolgozókat. „Munkát ad" és akinek nem jut munka, csekély bérért a társaiba is belemar.
Elhitették milliónyi aprócska vállalkozóval, hogy a „magad ura vagy polgárkám", amikor olyan adó és más teher nehezedik a vállukra, hogy az elképesztő. Ebből pedig nincs visszaút. Szakmák, hivatások, munkások kerültek szembe egymással, és azt hiszik, hogy ez a szabadság teteje. Közben fogy a nemzet, az összlakosság fogyása 10 év alatt – 1990-től 2000-ig – 311 ezer fő.

A munkanélküliség a legnagyobb számú kisebbséget, a cigányságot sújtja a legjobban. A felnőtt, munkaképes romák 50%-a munkanélküli. (Forrás: KSH és MTA kiadványa, Babusek Ferenc: A romák esélyei Magyarországon, KÁVÉ kiadó 2002.)

A helyzet egyre rosszabb lesz. A romák létszámnövekedése az összlakosság fogyásával szemben, 10 év alatt 109 ezer fővel nőtt. Becsült roma létszám 2002-ben 630 ezer fő. A szaporodási rátát prognosztizálva 2050-ra 1 200 000 fő lehet.
Azonnal kellene cselekedni a munkahely teremtés és a romák

iskolázottságának felzárkóztatása, szakmai képzésük fokozása terén.

A gyakorlatban sajnos – az esélyegyenlőség hangoztatásán kívül szinte semmi nem történik.

A kapitalizmus az aránytalanság és embertelenség világa erre nevel, ezt ösztönzi.

Az aránytalanságról példa: Sir Elton John, a világ egyik leghíresebb popénekese, 100 millió forintért jött volna Budapestre. Egyetlen fellépésért kért ennyit.
Egyes TV-bemondók fizetése több, mint egy miniszteré.
Közigénnyé tudott lenni a TV-ben a Való Világ bugyutasága és a mocskos krimik, a tömény szex, semmi iskolával is jól megfizetik.
A nézők ezt kapják, és a fiatalabb generáció ebből táplálkozik.
Igényeit ebbe az irányba fejleszti a felelős média.

Sokszor a tehetetlenséget is jobban megfizetik, mint a tehetséget. Attól függ, hogyan menedzselik az illetőt, milyen tőke áll mögötte.

Folyik a nyugati, főleg az amerikai kultúrmoslék etetése. Sok példát lehetne még felhozni, de aki akarja, az látja is.

A kegyetlenkedésről: 2002 nyár végén a tv-ben mutatták, hogyan kínozzák Peruban az újonc katonákat. Lábukat, kezüket összekötözték, és testükbe áramot vezettek. Szörnyű volt látni a szenvedésüket, volt aki belehalt.

Ez „A felsőbbrendűség diadala", ami abból áll, hogy az egyik újonc, a másik öregkatona volt. És ezt még nem is tartották kínzásnak.

Legújabban a demokrácia diktátorai által elkövetett iraki és egyéb fogolykínzások.

Az állatokkal való bánásmód is tükrözi a felelőtlenséget, embertelenséget. Az autókból kilökött, megunt kutyák éhezése, kóborlása, pusztulása nem fejezi ki az emberi felsőbbrendűséget. Még kevésbé az erdőben fához kikötött, éhhalálra ítélt kutyák szenvedése. A kutya- és kakasviadalok, bikaviadal, a sok kegyetlen állatkísérlet megkérdőjelezik, hogy az emberré válás valóban befejeződött-e?

A tudomány, a technika fejlődése jelenthetné, de nem feltétlenül jelenti a nagybetűs embert, aminek a feltételeit ismerjük, sokan már úgy is élnek, mások megközelítették, de a környezetük akadályozza, hogy beteljesüljön.
Az ember már a kezdet kezdetén rendelkezett a gondolkodás képességével. Kitalált szerszámokat, a meglévő tudást aztán az utána következő nemzedék elsajátította, majd tovább fejlesztette. A tudás nem más, mint a ránk hagyott tudomány elsajátítása és tovább fejlesztése., amelyre kisebb-nagyobb mértékben minden, szellemileg nem fogyatékos ember képes. Ennek a tökéletes emberhez nem sok köze van. Az ember erkölcsi alapon áll. Tud uralkodni a magával hozott ösztönein, káros szenvedélyein, kapzsiságán, uralkodni vágyásán.
Talán ez okozza a legtöbb szenvedést a világnak, vagyis az ember nem tud magának parancsolni. Sokszor a tanulatlan, kevésbé képzett ember emberibb lehet a tudósnál. Példának szokták állítani Teréz anyát (anyákat), akik bármely országban, vallásban, hitben megtalálhatók, sajnos igen kevesen vannak.
Ahogy a kereszténységet Teréz anya fejezi ki kifogástalanul, úgy a baloldal világát, a józan baloldaliságot a Munkáspárt fejezi ki. Ahogy az inkvizíció megkeserítette Teréz anya életét a maga oldalán, úgy hordozza a Munkáspárt, pol-pot, a nagy kulturális forradalom ballasztját. Sztálin és tanítványai elvtelen fanatizmusát is ártatlanul. Ezzel olyan terheket raktak a Munkáspárt vállára, amelyben gyökerezik az az ostobaság, hogy a Munkáspárt szélsőséges párt.

Nehéz feladat ma a Munkáspártban politizálni, de küzdeni kell! A teleordított világ talán egyszer felismeri, hogy mit tett vele a tőkés.

A kínokat Ázsia egy részén, Afrikában, Dél-Amerikában kiabálják világgá, amit elhízott füllel senki meg nem hall.
Lázadó zöldeket, baloldali anarchistákat véresre vernek gőgös, kultúrállami rendőrök, csekély terepet hagyva a becsületnek, az odaadásnak, a szolidaritásnak és még Teréz anyáknak is. Szépen vagyunk hát azzal, hogy a nemzetet szétraboló bűnökért kinek kell bocsánatot kérnie. Nem mintha a bocsánatkérés meg nem történtté tenné a magunk mögött hagyott huszadik század nemzeti tragédiáit.

Előre kellene nézni végre, megcélozni és befejezni az emberré válást – hátha még nem késő?!

Forrásmunkák és kiemelt szövegrészek:

1. Gergely Jenő: A pápaság története
2. A magyarok krónikája (MTA Történettudományi Intézet kiadása)
3. Veres Péter: Parasztok
4. Hollós Ervin – Lajtai Vera. Köztársaság tér 1956.
5. Hollós Ervin – Lajtai Vera: Horthy Miklós a fehérek vezére
6. Kulcsár Zsuzsa: Inkvizíció és boszorkányperek
7. Baranyi Ferenc: Egy parasztkáderre (vers)
8. A Szabadság c. újság (a Munkáspárt hetilapja)